

«ОҚМПУ ХАБАРШЫСЫ – ВЕСТНИК ЮКГПУ», № 4 (30), 2021 ж.

ISSN 2415-8186 (Online)

ISSN 2415-8178 (Print)

**ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН МЕМЛЕКЕТТІК ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ**

ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

**ЮЖНО-КАЗАХСТАНСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА**

BULLETIN

OF SOUTH KAZAKHSTAN STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY

ҒЫЛЫМИ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖУРНАЛ

НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

№ 4 (30) 2021

Шымкент
2021

**ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН МЕМЛЕКЕТТІК ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ХАБАРШЫСЫ**

**ғылыми-педагогикалық журналы
№ 4 (30) 2021**

БАС РЕДАКТОР

Сүгірбаева Г.Д. – ОҚМПУ ректоры

Редакциялық алқа	Редакциялық кеңес
Аширов Ә.Ә. – х.ғ.д., профессор (Қазақстан), Алқая Ержан – PhD доктор, доцент (Түркия), Балтабаева Н.С. – PhD доктор (Қазақстан), Дерижана И. – <i>n. s. d.</i> (Болгария), Дэв Чан – PhD, профессор (Канада), Дмитрюк Н.В. – ф.ғ.д., профессор (Қазақстан), Досбенбетова А.Ш. – п.ғ.д., профессор (Қазақстан), Жапбаров А. – п.ғ.д., профессор (Қазақстан), Ибашова А.Б. – п.ғ.к. (Қазақстан), Иманбаев Н.С. – ф.-м.ғ.к., профессор (Қазақстан), Исабек Б.Қ. – тарих ғ.к., доцент (Қазақстан), Қалдырбаева Р.И. – п.ғ.д., доцент (Қазақстан), Максуда Ф. – PhD доктор (Өзбекстан), Норкуте О. – әлеумет.ғ.д., профессор (Литва), Оғуз Ә. – PhD доктор, профессор (Түркия), Подушкин А.Н. – тарих ғ.д., профессор (Қазақстан), Пардала А. – п.ғ.д., к.м.н., профессор (Польша), Румбеште Е.А. – п.ғ.д., профессор (Томск), Сарсенбиева Н.Ф. – э.ғ.к., доцент (Қазақстан), Сластухина О.И. – ф.ғ.к., доцент (Ресей, Сочи).	Абдрахманова Х.К. – х.ғ.к. (Қазақстан), Әлиева А.О. – п.ғ.к. (Қазақстан), Байбатшаева А. – п.ғ.к. (Қазақстан), Бердалиева Т.Д. – ф.-м.ғ.к. (Қазақстан), Битемирова А.Е. – х.ғ.к., доцент (Қазақстан), Джаманқараева М.А. – ф.-м.ғ.к. (Қазақстан), Дилдабекова А.К. – магистр (Қазақстан), Дуйсенова М.М. – PhD доктор (Қазақстан), Есимова А.Б. – т.ғ.к., доцент (Қазақстан), Исатаева Г.Б. – э.ғ.к. (Қазақстан), Калжанова А.К. – ф.ғ.к. (Қазақстан), Калдарова Б.С. – т.ғ.к. (Қазақстан), Масалиева Ж.А. – ф.ғ.к., доцент (Қазақстан), Мынбаева А.П. – PhD доктор (Қазақстан), Мәдібекова Ф.М. – х.ғ.к., доцент (Қазақстан), Омаров Т.Қ. – ф.ғ.к. (Қазақстан), Оралбекова А.К. – PhD доктор (Қазақстан), Сманов І.С. – п.ғ.д., профессор (Қазақстан), Сулейменова Л.А. – т.ғ.к. (Қазақстан), Стычева О.А. – п.ғ.к., доцент (Қазақстан), Уалиханова Б.С. – PhD доктор (Қазақстан).

Жауапты хатшы: Нұрیمان Б.Т. – PhD доктор.

Техникалық редакция: Байырбекова Л., Аблаев Н., Утепов Н.

Журнал 2016 жылдың наурыз айынан бастап Париж қаласындағы

ISSN орталығында тіркелген.

ISSN 2415-8186 (Online), ISSN 2415-8178 (Print)

Журнал 2020 жылдың қыркүйек айынан бастап **CROSSREF** мүшесі.

Журнал Қазақстан Республикасы Байланыс және ақпарат агенттігінде тіркеліп, **06.06.2014 ж. №14373-ж** куәлігі берілген. Қазақстан Республикасы Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитетіне қайта есепке қою туралы **07.10.2020 ж. № KZ48VPY00027683** куәлігі берілген.

Меншік иесі: «Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы.

2014 жылдың қараша айынан бастап шыға бастады. Жылына 4 рет жарық көреді.

Мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Мақалада баяндалған мәліметтердің шынайылығына авторлар жауап береді.

Редакцияның мекенжайы:

160012, Шымкент қаласы, Байтұрсынов к-сі, 13

222-бөлме, тел. 390244/756, 87021006745

e-mail: habarshy@okmpu.kz, okmpukhabarshy@mail.ru

© Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті

МАЗМҰНЫ

Мазмұны – Содержание – Contents	3-4
<i>Керимбаева К.З., Иса Ж.Е.</i> Мектепте химиядан элективті курстар арқылы білімді дамыту	5-13
<i>Садықова Р.К., Сағимова М.Б., Тұрдалы Т.І.</i> Шет тілін оқытуда коммуникативтік әдістерді қолдану арқылы студенттердің тілдік қорын дамыту.....	14-28
<i>Ибрагимов Р.І., Орынбасарова А.Ж.</i> Математиканы оқыту барысында деңгейлік тапсырмалар арқылы оқушылардың зерттеушілік қызметін дамыту.....	29-39
<i>Өмірбек А.А., Халикова Г.С., Мусабеков А.Т.</i> Жалпы орта мектептерде биология пәнін ағылшын тілінде қашықтан оқытуда тиімді онлайн платформалар.....	40-52
<i>Жұмакелді А.Қ.</i> EFL контекстіндегі TED Talks медиалық контенті: оқушылардың сөйлеу дағдылардың жетілдірудің жолы.....	53-61
Ақпараттық хат – Informational Letter – Информационный письмо.....	62-65

CONTENTS

Мазмұны – Содержание – Contents	3-4
<i>Kerimbayeva K.Z., Isa Zh.E.</i> Development of knowledge in chemistry through elective courses at school.....	5-13
<i>Sadykova R.K., Sagimova M.B., Turdaly T.L.</i> Enlargement of the students' vocabulary through the use of communicative methods in teaching a foreign language.....	14-28
<i>Ibragimov R.I., Orynbasarova A.Zh.</i> Development of students' research activities through level tasks in the process of teaching mathematics.....	29-39

<i>Omurbek A.A., Halikova G.S., Mysabekov A.T.</i> Effective online platforms for remote biology in English in general secondary schools.....	40-52
<i>Zhumakeldi A.K.</i> Media content of TED Talks in the context of EFL is a way to improve students' speaking skills.....	53-61
Ақпараттық хат – Informational Letter – Информационный письмо.....	62-65

СОДЕРЖАНИЕ

Мазмұны – Содержание – Contents	3-4
<i>Керимбаева К.З., Иса Ж.Е.</i> Развитие знаний по химии через элективные курсы в школе.....	5-13
<i>Садыкова Р.К., Сагимова М.Б., Турдалы Т.И.</i> Развитие словарных состав студентов с использованием коммуникативных методов в обучении иностранному языку.....	14-28
<i>Ибрагимов Р.И., Орынбасарова А.Ж.</i> Развитие исследовательской деятельности учащихся через уровневые задания в процессе обучения математике.....	29-39
<i>Омирбек А.А., Халикова Г.С., Мусабеков А.Т.</i> Эффективные онлайн платформы для дистанционной биологии на английском языке в общих средних школах.....	40-52
<i>Жумакели А.К.</i> Медиа контент TED Talks в контексте EFL способ улучшения речевых навыков учеников.....	53-61
Ақпараттық хат – Informational Letter – Информационный письмо.....	62-65

МЕКТЕПТЕ ХИМИЯДАН ЭЛЕКТИВТІ КУРСТАР АРҚЫЛЫ БІЛІМДІ ДАМЫТУ

КЕРИМБАЕВА Күләш Заурбековна

т.ғ.к., Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті

Химия кафедрасының доценті

Шымкент/Қазақстан, e-mail: kulyash_62@mail.ru

ИСА Жазира Ержанқызы

Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университет

Химия кафедрасы 1-курс магистранты

Шымкент/Қазақстан, e-mail: zhazira.isa@mail.ru

Аңдатпа. Бейінді оқыту жүйесінде элективті курстар негізгі мектеп оқушыларының мектептің жоғары сатысында болашақ оқу курсы саналы түрде таңдауына ықпал ететін жеке білім беру траекториясын құруға мүмкіндік беретін құрал болып табылады. Элективті курстарды қалыптастырудың негізгі қағидаттары көрсетілген: оқытылатын пәндер жүйесіне сәйкестігі; ғылымилық; қазіргі уақытта іске асырылып жатқан курстардың шекарасын кеңейту, оларды тереңдету. Элективті химия курстарын қолдану оқушының ынтасы мен қызығушылығын арттырады, сонымен қатар өмірлік құбылыстарды түсінуге және өлшеуге көмектеседі. Кәсіптік білім беру жүйесінде элективті курс орта сынып оқушыларынан бастап жоғары мектеп деңгейіне дейінгі жолда болашақ білімді саналы түрде таңдауға ықпал ететін жеке білім беру траекториясын құрудың негізгі құралы бола алады. Зерттеу барысында болжам толығымен дәлелденеді, қойылған мәселелер шешіліп, қорытынды алынады. Мұғалімнің шығармашылық дамуында шешуші қызметті атқарады. Элективті курстар арқылы оқушылардың бейімін, бағдарын таңдауға дайындаудың теориялық негіздері мен оқытудың қазіргі кездегі жай-күй туралы ақпарат алуға үлкен септігін тигізеді. Оқушылардың логикалық ойлау, химиялық тілді меңгеру, химиялық жадының дамуы, химиялық модельдеу тәсілдерін қалыптарсытуда элективті курстың алар орны ерекше.

Кілт сөздер: элективті курс, химиялық ойын, бейіндік оқыту, химиялық эксперимент, факультативті пәндер.

Кіріспе

XXI ғасырда қоғамның дамуы мектептен, ең алдымен, оқу процесіне қатысты бірқатар мәселелерді қайта бағалау талап етеді. Мұғалім алдында оқушыларды терең және берік біліммен, шеберлікпен және дағдылармен қаруландыру міндеті тұр. Сонымен қатар, мұғалім олардың білімге, оқу жұмысына деген ұмтылысын оятып, қолдауы керек. Мектеп алдында берік

біліммен қатар жеке тұлғаның танымдық қажеттіліктері мен мүдделерін қалыптастыру мәселесі тұр.

Қоғам дамуда, сондықтан оның негізгі әлеументтік институттарға, ең алдымен мектептегі білім беру жүйесіне – оның мақсаттарына, мазмұнына, формаларына қойылатын талаптар үнемі өзеріп отырады.

Қазақстан Республикасының жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартындағы негізгі мақсат оқушыларға саналы кәсіптік, азаматтық, жеке өзін-өзі анықтауды жүзеге асыруға және жеке білім беру қажеттіліктерін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін негізгі құзыреттерді алуды қамтамасыз ететін мамандандырылған оқытуды іске қосу болып табылады. Бейіндік оқыту: оқушылардың қызығушылықтарын, қарым-қатынас және қабілеттерді ескере отырып, оқытуды даралау процесі, ұйымдастыру. Базалық курс оқушылардың жалпы барлығы меңгеруге міндетті жалпы білім беретін пәндер. Бейіндік курс: тереңдетіп оқытылатын, жалпы орта білім берудің деңгейінде бейін мазмұнын және оқыту бағытын айқындайтын оқу пәні. Таңдау курстары: мазмұны пәндер бойынша білімді кеңінен тереңдетуге ықпал ететін оқу курстары, бұл оқушылардың жеке бейімділігі мен қалауына сәйкес олардың идеологиялық мүдделерін қанағаттандыруға ықпал етеді.

Әдебиеттерге шолу

Орта мектепте элективті курсты оқытудың педагогикалық тиімділігін былай түсіндіріледі:

- жоғары сынып оқушыларының ерекше қызмет түрлеріне төзімділігі, қызығушылықтың болуы:

- білім беру және тәрбие мақсаттарында оқушылардың тұрақты мүдделерін қалыптастыру, пайдалану қажеттілігі:

- дарынды оқушылардың қабілеттері мен дағдыларын барынша дамыту, қолайлы жағдайлар жасау:

- студенттердің шамадан тыс жүктелуін жою ниеті:

- студенттердің кәсіби бейімделуі (Ізбасарова мен Макеева, 2009: 20-27)

Мақсатты оқыту мектеп түлегінің моделіне сәйкес келетін, сондай-ақ ауқымды орта білімі бар әрбір болашақ маманға қажетті сыни мамандануға сәйкес келетін түлектің жеке қасиеттерін қалыптастыру қажеттілігінен туындайды.

Бағдарлы оқытуға көшу келесі мақсаттарды көздейді:

- жеке және жалпы білім беру пәндерін тереңдетуді қамтамасыз ету;

- саралау үшін жағдай жасау, оқыту мен қабілеттерді;

- бағдылар мен қажеттіліктерді саралау үшін оқушылардың жеке білім траекториясын таңдау;

- әр деңгейдегі оқушылар тобы үшін олардың жеке қабілеттерге, жеке қажеттіліктер мен дағдыларға сәйкес толыққанды білім алу үшін тең мүмкіндіктер жасау (Мұқанов, 2007 46-36).

Элективті курстары -бұл оқушылар таңдаған міндетті оқу курстары, олардың мазмұны оқушылардың пәндік қызығушылықтарын олардың жеке білім қызығушылықтарына сәйкес қанағаттандыруға мүмкіндік береді, пәндер бойынша білімдерін кең көлемде артырады. (Государственный общеобязательный стандарт образования Республики Казахстан, 2006: 36-44).

Элективті курстар әртүрлі бағытта қысқа мерзімді және қосымша білім беру бағдарламаларына негізделген. Мектеп немесе басқа білім беру ұйымдары ұсынатын таңдау курстарының саны Оқушы таңдауы керек курстардың санынан көп болуы керек (Садықов пен Адылжасымова, 2003: 164).

Элективті оқытуды ұйымдастыру бойынша зерттеу шығармашылық (оның ішінде үйірмелер, факультативтер, таңдау бойынша курстар), қызмет түрлері ретінде курстарды, таңдау бойынша оқушылардың жобалық қызметін бөліп көрсетуге болады. Сонымен, "элективті саралау" ұғымы оны ұйымдастырудың бөлігі болып табылатын және бірқатар пәндерді таңдаумен шектелмейтін «таңдау курстары» ұғымына қарағанда әлдеқайда кең мағынаға ие (Нәлібаев, 2006: 6-9).

Элективтік курс – (лат. электус таңдаулы) бұл студенттердің таңдауы бойынша жүзеге асырылатын міндетті курс. Мұндай курстар орта мектептерді 8-9 сыныптарда бағдарлы даярлауға және 10-11 сыныптарда бағдарлы даярлауға дайындау кезінде біздің еліміздің заманауи білім беру практикасына енгізіледі (Карина, 2008: 18-23).

Мектепке дейінгі мекемедегі білім беру ұйымның ағымдағы жағдайын және перспективаларын талдау үшін, ең алдымен пәнді тереңдетіп оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар, оның оқытылатын сабақтардан қалай ерекшеленетінін анықтай білу керек (Қазакбаева Д.М. 2006: 33-38). Оның басты айырмашылығы – мамандану дәрежесі, сонымен қатар тиісті оқу пәндерінің оқыту тереңдігіне және команда қамтитын студенттер санына байланысты. Біліктілікті арттыру студенттердің жоғары дайындық деңгейін білдіреді, сонымен қатар олардың санын азайтады. Бағдарланған оқытуды «жоғары мектеп деңгейінде неғұрлым демократиялық және кеңірек практика деп түсінуге болады. Әр бағытта жалпы жүктеменің едәуір бөлігі бөлінетін мақсатты пәндер тобына баса назар аударылады» (Жадрина, 2006: 3-7).

Бүгінгі таңда егер сіз элективті курстар ұйымдастыратын болсаңыз, онда тек дәстүрлі оқыту әдістерін қолдану жеткіліксіз, оқыту әдістері мен заманауи білім беру жүйелері қажет екенін бәрі біледі (Шоқыбаев пен Болатова, 2008: 8-11).

Бейінді элективті курс әдістемесін әзірлеу кезінде студенттердің қабілеттері мен іскерліктерін ашуға, олардың өзіндік жұмысына көп көңіл бөлінеді. Сабақ барысында оқушылардың білімін кеңейтуге, негізгі курстың таныс сұрақтарын

қолдануға және тереңдетуге, оларды толықтыруға көп көңіл бөлінеді (Аршанский, 2006: 4-10).

Материалдар мен әдістер

Курстың негізгі мақсаттары мен міндеттерін іске асыру негізінде студенттердің құзыреттілік қабілеттері дамып, олардың қызметке дайындығы нығайтылуда.

Студенттердің бейіндік дағдыларының негізгі нысанын таңдау бойынша курстарды факультативті деп атауға болады. Бейіндік білім беру жүйесіндегі таңдау курстары оқушылардың жоғары мектеп деңгейінде болашақ бейіндік бағыты дұрыс таңдауына ықпал ететін және оларға жеке білім беру траекториясын құруға мүмкіндік беретін негізгі құрал болып табылады.

Пәндік элективті курсты Шымкент қаласы №15 Д.Менделеев атындағы мектеп гимназиясының 8 сынып оқушыларына сабақ барысында өткізілді. Жұмыстың негізгі мақсаты мектепте химияны оқыту бойынша элективтік курстарды әртүрлі инновациялық технологияларды қолданып оқыту болып табылады.

«Химиялық ойындар» атты элективті курсты өткізу барысында көптеген әдіс, тәсілдер қолданылды. 4-сағаттан тұратын элективті курс 8-сынып оқушыларына арналған.

Талдау және нәтиже

Дамушы қоғамда, ең алдымен, білім мен ғылым дамуы керек. Бұл білім беру процесі, дамып келе жатқан білім, ғылым субъектілерінің нақты әрекеттері мен білім деңгейінің нәтижесі. Инновациялық бағытқа бағытталған қоғам тиісті талантты тұлғаларды қажет етеді. Ең алдымен, ғылымды дамыту, білімге ұмтылатын жастардың ғылыми-практикалық қызметі үлкен маңызға ие болады. Курстың негізгі мақсаттары мен міндеттерін іске асыру барысында студенттердің құзыреттілік қасиеттері дамыды, қызметке дайындығы нығайтылды.

Курстың мақсаты:

1. оқушыларға химия саласындағы қабілеттерін бағалауды және болашақ білім беру бағытын дұрыс таңдауды қамтамасыз етіңіз.

2. химия бойынша алған білімдерін кеңейту және тереңдету, жоғары деңгейдегі білімді жалғастыру және меңгеру үшін қажетті дағдыларды бекіту және бекіту.

3. студенттердің ізденіс белсенділігі мен пәнге деген ішкі ынтасын дамыту, тұрақты және саналы қызығушылықтарын қалыптастыру.

Курстың міндеттері:

- Химия негіздері туралы теориялық білім көлемін арттыру үшін жағдай жасау;

- Экологиялық және экономикалық мәдениетті қалыптастыру үшін жағдай жасау;
- Химия, география, экология бойынша білімді интеграциялау;
- Студенттердің коммуникативтік білімдері мен дағдыларын дамыту және оқыту. Қойылған мақсаттарға орай курстың оқу- тақырыптық жоспарын құрдым;
- Химиялық эксперименттер жүргізу үшін қажетті практикалық білім мен дағдыларды біріктіру;
- Химиялық біліммен байланысты мамандық таңдауда оқу мотивациясын дамыту.

Пәнді игеру деңгейіне қойылатын талаптар. Оқу барысында оқушылар келесі нақты біліктерге ие болады:

- химиялық эксперименттің затты, құбылыстарды, олардың қасиеттерін танудағы рөлі;
- химиялық құралдар мен ыдыстар, өлшегіш құралдар болжамдар жасау және оны ұсыну;
- қажетті құралдарды, химиялық ыдыстар және реактивтерді таңдай білу;
- өзіндік жұмыстар негізінде қорытынды шығара білу;
- өз іс әрекетін жоспарлап, жобалау және де оның нәтижелерін тексеріп бағалай білу.

1-кесте. Тақырыптық жоспар (8 сынып).

№	Сабақ тақырыбы	Сағат саны	Сабақ формалары
1	Кіріспе Сутек, Оттек және озон	1	Ойын сабақ
2	Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы.	1	Ойын сабақ
3	Оттек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы.	1	Ойын сабақ
4	Оттек және озон	1	Ойын сабақ

«Химиялық ойындар» элективті курсы аты айтып тұрғандай ойындар негізінде өткізіледі. Ғалымдардың зерттеуі бойынша адам ақпаратты 70%-ын ойын түрінде еркін қабылдайтыны дәлелденген, 10 % кітап оқу, 25% көру арқылы, 5% есту арқылы. Жалпы бұл курсты құрудағы мақсат оқушылар ойын арқылы химия жайында ақпараты жадына тоқуы.

2-кесте. Сабақ жоспары (8 «В» сынып)

Сабақ тақырыбы	Сутек, оттек және озон
Сабақ мақсаттары	– Су, ауа, экологиялық мәселелерді талқылау, қорғау шараларын іздестіру,

	– Озон қабатының маңызын, оның бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру, – Озон қабатын қорғау әдістерін түсіндіру.
Тілдік мақсаттар	Пән бойынша арнайы лексика және терминология: Аллотропиялық түрөзгерістер, озон, радиация, ультракүлгін сәулелер, озон жыртқышы, стратосфера, хладон, фреон.
Құндылықтарды дарыту	Адамгершілік, топта жұмыс жасау барысындағы сыйластық дамыту, қоршаған орта экология мәселелеріне деген қызығушылықты арттыру
Пәнаралық байланыстар	География, экология, биология
АКТ қолдану дағдылары	Интербелсенді тақта, видеотаспа

3-кесте.

Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтың жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың барысы	« Миға шабуыл » әдісі арқылы сабақ тақырыбымен таныстырылады. «Су, ауа, озон қабатын қорғайық» бейнекөрінісін көрсету арқылы сабаққа қызығушылығын ояту.	Интербелсенді тақта, дауыс шығарғыш, слайд.
Сабақтың ортасы	« Эколог маманы ойыны ». Оқушыларды 3 топқа бөліп, тапсырмалар беру: I-топ «Су экологтар» тобы: Судың ластануының себебін анықтайды және қорғау шараларын ұйымдастырады; II топ «Ауа экологтар» тобы: Ауаның ластануының себебін анықтайды және қорғау шараларын ұйымдастырады; III топ «Озон экологтар» тобы: Озон қабатының жұқару салдарын, оны қорғау шаралары. Әр топ оқулықпен және интернет желісін пайдаланып жұмыс жасап, қажетті құралдарды қолданады. Постерді қорғау, бір-бірін тексеру. Озон, су, ауа қабатымен байланысты экологиялық мәселені талқылау.	Интербелсенді тақта, кітап, дәптер, кесте, бағалау парағы. Постер, маркер, түрлі-түсті қағаздар, қайшы, пластилин.

Сабақтың соңы (5 минут)	Рефлексия. «Білім ағашы» Оқушылар тапсырмалардан түсінгендерін парақшаға жазып білім ағашына іледі.	
----------------------------	--	---

Қорытынды

Кәсіптік білім беру жүйесінде элективті курс орта сынып оқушыларынан бастап жоғары мектеп деңгейіне дейінгі жолда болашақ білімді саналы түрде таңдауға ықпал ететін жеке білім беру траекториясын құрудың негізгі құралы бола алады. Қосымша химия курстарын қолдану оқушының ынтасы мен қызығушылығын арттырады, сонымен қатар оған өмірлік құбылыстарды түсінуге және өлшеуге көмектеседі.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

Аршанский Е.Я. (2006). Предпрофильная подготовка учащихся основной школы по химии // Химия (приложение к газете «Первое сентября»). №18. – 4-10 б.

Государственный общеобязательный стандарт образования Республики Казахстан. (2006). Среднее общее образование. Основные положения. – Астана. – 36-44 б.

Жадрина М.Ж. (2006). Бейінді оқыту жағдайында біліктерді дамыту // Открытая школа. – №10. – 3-7 б.

Карина Ж.З. (2008). Қазіргі кездегі бейінді оқытуды ұйымдастырудың өзекті мәселелері. 2-кітап. – 18-23 б.

Қазақбаева Д.М. (2006). Бағдарлап оқытуды ұйымдастыру үлгілері // Открытая школа. – № 9. – 33-38 б.

Мұқанов С.Д. (2007). Бейінді оқытудың жұмыс жоспарын әзірлеу алгоритімі // Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы. – №3. – 36-44 б.

Нәлібаев С. (2006). 12 жылдық оқуға көшудің мәселелері мен шарттары // Білім кілті. – №4. – 6-9 б.

Садықов Т.С., Адылқасымова А.Е. (2003). Методология 12 летного образования. Учебное пособие. – Алматы: НИЦ «Ғылым». – 164 б.

Шоқыбаев Ж.Ә., Болатова. А.Ж. (2008). Бағдаралуға дайындық мәселесін шешу жолдары // Химия мектепте. – №2. – 8-11 б.

Ізбасарова Ш.Р., Макеева З. (2009). Гимназиядағы бейінді оқыту // Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы. – №10. – 20-27 б.

References

Arshansky E.Ya. (2006). Pre-profile preparation of primary school students in chemistry. Chemistry (appendix to the newspaper “The first of September”). Vol. 18. pp. 4-10.

State compulsory standard of education of the Republic of Kazakhstan. (2006). General secondary education. The main provisions. Astana. pp. 36-44.

Zhadrina M.Zh. (2006). Development of skills in the conditions of specialized training. An open school. Vol. 10. pp. 3-7.

Karina Zh.Z. (2008). Actual problems of the organization of specialized training at the present time. 2 book. pp.18-23.

Kazakbaeva D.M. (2006). Models of organization of orientation training. An open school. Vol. 9. pp. 33-38.

Mukanov S.D. (2007). Algorithm for developing a work plan for specialized training. Handbook of heads of educational institutions. Vol. 3. pp. 6-44.

Nalibayev S. (2006). Problems and conditions of 12-year-old Okudzhava. Key to Education. Vol. 4. pp. 6-9.

Sadykov T.S.; Adylkasymova A.E. (2003). Methodology of 12-year Education. Study guide. Almaty: SIC “science”. P. 164.

Shokybaev Zh.A.; Bolatova. T.J. (2008). Ways to solve the problem of preparation for the Unified State Exam. Chemistry at school. Vol. 2. pp. 8-11.

Izbasarova Sh.R.; Makeeva Z. (2009). Profile training in gymnasium. Directory of heads of educational institutions. Vol. 10. pp. 20-27.

КЕРИМБАЕВА Кулаш Заурбековна

к.и.н., доцент кафедры химии, Южно-Казахстанский государственный педагогический университет
Шымкент/Казахстан, e-mail: kulyash_62@mail.ru

ИСА Жазира Ержановна

Магистрант 1 курса, кафедра химии, Южно-Казахстанский государственный педагогический университет
Шымкент/Казахстан, e-mail: zhazira.isa@mail.ru

Развитие знаний по химии через элективные курсы в школе

***Аннотация.** В системе профильного обучения элективные курсы являются инструментом, позволяющим выстроить индивидуальную образовательную траекторию, способствующую осознанному выбору учащимися основной школы будущего учебного курса на старшей ступени школы. Изложены основные принципы формирования элективных курсов: соответствие системе преподаваемых дисциплин; научность; расширение границ реализуемых в настоящее время курсов, их углубление. Использование элективных курсов химии повышает мотивацию и интерес учащегося, а также помогает понять и измерить жизненные явления. В системе профессионального образования элективный курс может стать основным средством построения индивидуальной образовательной траектории, способствующей осознанному выбору будущих знаний на пути от учащихся средних классов до уровня старшей школы. В ходе*

исследования полностью обосновывается прогноз, решаются поставленные вопросы и выводятся выводы. Выполняет решающую функцию в творческом развитии учителя. Элективные курсы способствуют получению информации о современных условиях обучения и теоретических основах подготовки учащихся к выбору профиля, ориентации. Особое место в формировании у учащихся логического мышления, овладения химическим языком, развития химической памяти, способов химического моделирования отводится элективному курсу.

Ключевые слова: элективный курс, химическая игра, профильное обучение, химический эксперимент, факультативные дисциплины.

KERIMBAYEVA Kulyash Zaurbekovna

Ph.D., Associate Professor of the Department of Chemistry
South Kazakhstan State Pedagogical University
Shymkent / Kazakhstan, e-mail: kulyash_62@mail.ru

ISA Zhazira Erzhanovna

1st year master's student, Department of Chemistry
South Kazakhstan State Pedagogical University
Shymkent / Kazakhstan, e-mail: zhazira.isa@mail.ru

Development of knowledge in chemistry through elective courses at school

Abstract: *In the system of specialized education, elective courses are a tool that allows building an individual educational trajectory that contributes to the conscious choice of the future academic course by students of the main school at the senior school level. The basic principles of the formation of elective courses are outlined: compliance with the system of disciplines taught; scientific character; expansion of the boundaries of the courses currently being implemented, their deepening. The use of elective chemistry courses increases the motivation and interest of the student, as well as helps to understand and measure life phenomena. In the system of vocational education, an elective course can become the main means of building an individual educational trajectory that contributes to the conscious choice of future knowledge on the way from middle school students to high school level. In the course of the study, the forecast is fully justified, the questions raised are solved and conclusions are drawn. Performs a crucial function in the creative development of the teacher. Elective courses contribute to obtaining information about modern learning conditions and the theoretical foundations of preparing students for choosing a profile, orientation. A special place in the formation of students' logical thinking, mastery of chemical language, development of chemical memory, methods of chemical modeling is given to the elective course.*

Keywords: *elective course, chemical game, specialized training, chemical experiment, elective disciplines.*

**ENLARGEMENT OF THE STUDENTS' VOCABULARY THROUGH
THE USE OF COMMUNICATIVE METHODS IN TEACHING A FOREIGN
LANGUAGE**

SADYKOVA ROZA KARIMOVNA

Can. of Philology, Kazakh National Women's Teacher Training University
English Language Teaching Department
Almaty/Kazakhstan, e-mail: roza.sadikova@mail.ru

SAGIMOVA MOLDIR BOLATOVNA

Master's degree student, Kazakh National Women's Teacher Training University
Almaty/Kazakhstan, e-mail: moldirsagimova@gmail.com

TURDALY TANGSHOLPAN LESKENKYZY

Teacher of Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University,
Department of Philology
Turkestan/Kazakhstan, e-mail: tansho_097@mail.ru

Abstract. This article is devoted to non-traditional methods of teaching a foreign language, the development of the language base, the effective use of communicative situations in English by a teacher or student. The history of teaching a foreign language is considered to be one hundred years. Of course, over a period of time, the teaching methodology has also undergone many changes, focusing on each aspect of the language. The objective development of the scientific methodology has led to the consideration and discovery of new effective types of methods of teaching English. The communicative approach is based on a statement that allows one to use not only language forms to master a foreign language, but also to use them in real communication. The new technology of teaching English involves mastering the communicative cognitive aspect of the language, taking into account the communicative function of the language. It also introduces with the principles, effective methods of teaching a foreign language, the basics of communicative theory and technology. The criteria of communicative methods are shown to students and analyzed. The main goal of this approach is to develop foreign language skills and develop the necessary well – thought-out methodology.

Keywords: communicative approach, communicative competence, cognitive approach, educational process, cognitive principle, language forms, linguistic competence, cognitive semantic goal, strategic dexterity, communicative and cognitive method, participatory method.

Introduction

Qualitative education is an inexhaustible treasure of humanity, the education of young people is the most important part of the generation. In the methodology of

education and training, the culture and worldview of the nation's consciousness is formed through education. The higher the quality of education, the wealth of the population increases, and the younger generation takes a place in the ranks of developed countries. President Nursultan Nazarbayev in his address to the Kazakh people "New Kazakhstan in a New World" proposed to gradually include the cultural project "Trinity of languages" in the educational program. Kazakhstan should be recognized worldwide as a highly educated country whose population uses three languages. He stressed that Kazakh is the state language, Russian is the language of interethnic communication, and English is the language of successful integration into the global economy (Fernando Cerezal Sierra, 2015: 20).

Literature review

The communicative based principle of teaching is teaching aimed at the student's ability to speak and work fluently through pronunciation and writing. The use of the following principle will greatly contribute to the achievement of the goals set by the teacher. The list of methodologists who proposed a communicative approach in teaching a foreign language is as follows: E. I. Passov, N. I. Gez, E. P. Shchubin, A. A. Leontiev, V. G. Kostomarov, A. N. Shchukin, M. N. Vyatyutnev, G. A. Kitaygorodskaya, G. V. Rogova, I. Zimnyaya, V. A. Skalkin, B. A. Lapidus, I. L. BIM, they proved that this method is the most effective from a scientific, theoretical and methodological point of view.

Main body

Communicative competence includes the following learning objectives:

Cognitive semantic objective	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Be able to find communicative situations in which conversations, and communication arise
Social objective	<ul style="list-style-type: none"> ➤ The student will be able to respond to his actions, knowing how to behave during its implementation; ➤ Strive to achieve his goals together with others; ➤ Tries to be on equal terms with the partner with whom he communicates as an individual.
Linguistic competence objective	<ul style="list-style-type: none"> ➤ In accordance with this goal, the student is motivated to be able to express his thoughts and actions.

Learning objectives of communicative competence according to G. Neuner.

1. G. Neuner believes that these three goals should be considered not separately from each other, but in a very close relationship (Zharkymbek, 2008: 45).

The goal in each direction is the same. All this creates a certain level of influence on the student's learning of a foreign language. The cognitive semantic objective itself is part of the communicative goal. The main purpose here is to create a relationship through circumstances and to explain it to students as the main task. The purpose of the lesson is to teach the student to control the situation in which he behaves, to respond to the mood, to the information received. Teach them to put a purpose and motivate to achieve it. Teach them to respect the moral value of people they communicate with. Whatever the goal of the language concerning competence, the students must be able to clearly and explicitly express their knowledge, their thoughts in accordance with the goal.

The approaches of language teaching in the methodology are divided into four categories: direct, conscious, complex and intensive in accordance with the requirements of the time in relation to direct actions (Ismagulova, 2015: 182).

The table below will show the methods of teaching English:

Direct	Conscious	Complex
Natural	Grammatical translation	Reading
Direct	Conscious-practical	Communicative
Audiovisual	Conscious-comparative	Tandem method
Audiolingual		
Military		
Oral		
"Governess's method»		

Modern trends in teaching a foreign language

Among the active methods of teaching English, the communicative method occupies a leading position. The names of the "Oxford" and "Cambridge" methodology are named specifically for a foreign language. In addition, this method of teaching any language was created by teachers of British universities together with linguists. According to this method, well-known educational books "Headway" and "New Cambridge English Course", "Neumen neu", "Le Nouvelle sans Frontiers" were written.

In the process of communication, the communicative method is aimed at developing the basic language skills: writing, listening, speaking, reading and grammar rules. The teacher shall pay attention to student's speaking a foreign language, as well as to the development of their vocabulary.

The communicative method has a fundamental effect on removing psychological barriers. For example, the removal of the psychological barrier between the teacher and

the student leads to a good relationship and freedom. For to make the lesson interesting and fun, there should be no barriers between the student and the teacher that pull back from each other, such as shyness, timidity, diffidence. Then the course of the lesson will also be fun and motivating. This should be taken into account by every teacher. In the course of lesson, many strategies activate learning and control each student's subconscious mind, pushing them into a state of uniformity. In general, "pair" and "group" strategies allow us to determine the specifics of students' requirements, their talents, leadership qualities, and make the lesson large-scale and impressive. It allows the teacher and student to fully evaluate the course of the lesson in absentia (Kerimova, 2008: 86). It is this type of method that is called communicative. In its initial stages, other concepts such as systematic and meaningful were used as synonyms. The term communicative in relation to language learning refers to the relationship established by the semantic aspect of the language.

In 1980, Canale and Swain described communication competence by dividing it into four parts:

- Linguistic competence – grammatical, lexical semantic and phonological skills;
- Narrative competence – linguistic and semantic communication (communication, coherence, gestures);
- Socio-linguistic competence or understanding of functional aspects of communication (role relationships, personality factors, social and cultural context);
- Strategic competence refers to copying strategies developed to be autonomous and solve research problem.

In 1986, Richards and Rogers evaluated the communicative direction as the richest and most qualitative rule of the language level. Because:

- Language is the main system that delivers content.
- The primary function of a language is to interact and communicate.
- The structure of the language reflects its functional and communicative use.
- The initial aspects of the language are not only its grammatical and structural features, but also a category of functional and communicative meaning, as we gave an example.

Communicative activities and methods. Communicative method is a method that improves interaction between students. A variety of selected materials are used as communicative use of language. In 1982-1986, Johnson and Larsen-Fiman, based on the above data, sorted out some of the criteria and some of the actions and methods derived from them as follows (Myrzakhmetova, 2011: 86).

1. Principle of an information transfer: refers to the ability to follow and understand the transfer from one language position to another from a new environment. Information-based actions can be carried out as follows: during the hearing, the student

writes his / her thoughts in the form of an essay, forms a sentence from certain tables, and presents his / her thoughts based on the specified information.

2. Principle of the information space: it allows one to perform a number of tasks, taking into account the degree of information expressed during communication between people: after receiving the necessary information, students exchange views from different parts of the information by asking questions to each other; when they express their thoughts, they can analyze the necessary knowledge and listen to excellent answers.

3. Principle of content correction: without adhering to the established principle, full attention is paid to the essence and content of the relationship. In contrast to other methods, different relationships are developed herein;

4. The use of reasoned information in teaching is considered valuable for students, as the truthfulness of the language is preserved herein;

5. Putting encrypted sentences in their own order (picture-story) is a good way to work with integrity and harmony and other aspects of discourse;

6. Language games are a means of communication, because they contain 3 signs of communication: informational, selective and feedback;

7. Various social contexts and role-playing games allow students to understand the content.

8. Pair and group work is the most commonly used activity (Fernando Cerezal Sierra, 2015: 15).

Psychologists have found that people can remember 10% of what they heard, 50% of what they saw, and 90% of what they did (Myslykova, 1997: 56), that's why communication activities with communicative games encourage the student to play a role as a diligent, inquisitive, active participant in communication.

The communicative based principle of teaching is teaching aimed at the student's ability to speak and work fluently through pronunciation and writing. The use of the following principle will greatly contribute to the achievement of the goals set by the teacher. The list of methodologists who proposed a communicative approach in teaching a foreign language is as follows: E. I. Passov, N. I. Gez, E. P. Shchubin, A. A. Leontiev, V. G. Kostomarov, A. N. Shchukin, M. N. Vyatyutnev, G. A. Kitaygorodskaya, G. V. Rogova, I. Zimnyaya, V. A. Skalkin, B. A. Lapidus, I. L. Bim, they proved that this method is the most effective from a scientific, theoretical and methodological point of view.

L. Bim believes that this communicative method should be aimed at establishing mutual understanding between people in their practice, among other people, and the formation of a fully developed educated, competent personality. Also he states that foreign language must be used as a means of interethnic communication». Communicative teaching is aimed at ensuring that the student communicates in situations that arise as a result of everyday activities, i.e. students must have mutual

communicative skills. In accordance with this purpose, all types of communicative learning are considered to be interrelated and directed to effective learning of a foreign language by the student.

Professor F. Sh. Orazbayeva, who made the first scientific justification of the communicative method, aimed at teaching the Kazakh language to a foreign audience, left a methodological system of language-related rationales for the process of reading, listening, writing, pronunciation, and communication. The communicative method is a type of method that directly implements language communication in a particular system through the student and teacher, forms a characteristic speech style, consists of a functional system of rules with the main features inherent in language communication and methodological parts, combines effective ways of teaching the language and puts it into practice. E. I. Passov states that currently, the problems of combining the communicative method with the learning experience are explained and considered only in the context of the reference rule, and the pronunciation is explained only from the point of learning aspect. The implementation of the communicative method, that covers all types of speech activity at all levels, has not yet been fully resolved," he said, pointing out the problem. The main task here is to improve students' knowledge in this area, demonstrate the quality of knowledge with specific results, increase the level of development of the communicative method and make a significant contribution to it (Passov, 1985: 64).

The communicative method is not only considered to be rational methodology, but also it is actually used by the teacher and student in real practice. In this regard, we involuntarily come to an agreement with the above-mentioned words of L. N. Tolstoy. Therefore, it is important not to limit yourself to one methodology, but to follow an effective course, taking into account the needs and goals of students.

The main goal of this approach is to develop foreign language speaking skills and work out the necessary well-thought-out methodology. Nowadays, working conditions require compliance with their own principles. While many projects are being implemented with the participation of foreign specialists and Western investors, the need to communicate in a foreign language has become increasingly evident in our days. The language of international communication has entered all spheres of our lives, so today specialists with knowledge of the language are in high demand.

The State General Compulsory Education Standard of the Republic of Kazakhstan provides for its own requirements for the basic level of reading, speaking, listening and writing, specified in the section communication skills. The teacher, in consultation with students, should monitor the development of communication skills at a certain level, taking into account its performance.

The main principles of the communicative method:

– Formation of students' understanding of the environment in the process of studying;

- Possessing an ability to express their opinions, feelings to other students, share their own experience with the teacher (individual approach);
- Participation of students in events related to specific situations;
- Increasing the motivation of students to work together;
- Ability of students to respond to learning outcomes and be able to learn;

The role of the teacher depends on the task at each stage of the lesson (Shaikenova B.Sh.,2008: 122). In the methodology of teaching foreign languages, the communicative method is used for the purpose of distinguishing features of the learning process. Most of the principles of the communicative approach are often implemented for business purposes. The goal of the cognitive method is to help to learn a foreign language. This concept has a common point of view, not a principle. The purpose of this article is based on the formation of the cognitive principle and on the need to use it in the field of teaching foreign languages. Organization of the learning process at a new level of teaching shall be considered taking into account the natural teaching methods. It is necessary to help the student develop flexibility in applying the methodology, teach him to apply certain strategies in accordance with the task set for him. In practice, the cognitive approach involves teachers' and students' step-by-step actions. This approach means establishing the position of linguists, guiding and helping them. The process of learning a language should be as a process of studying the language and conducting experiments (Temirkhan, 2019: 56-58).

A few hours of learning a foreign language will allow the teacher to use various visual effects and tools to activate the learning process. Understanding the cognitive patterns of the process of mastering a foreign language and working with particular and extracurricular activities in accordance with these features is an important condition for mastering cognitive strategies. This approach is aimed at implementing communicative tasks (Shaikenova, 2008: 21-22).

The communicative approach increases motivation and demand for the development of creativity. A student trained on the principles of a communicative approach will never become a passive learner. The combination of pedagogical, humanistic and methodological communicative principles in the field of language education leads to the formulation of the thesis on the communicative and cognitive approach as a leading approach to teaching foreign languages. The use of the cognitive principle in teaching foreign languages leads to some changes in communicative practice. Therefore, concluding: the cognitive approach connects the study of foreign languages only with the communicative one. The cognitive principle is reflected in modern programs, textbooks, and other methodological and educational literature. It changes the attitude to the means and methods of teaching, to the usual educational practice. This principle gives a new direction to the development of communicative teaching methods. This is the time of educated youth. And educated young people are young people who are fluent in their own language and speak a foreign language fluently.

Methodology

"Language is a flower that will never fade, will grow forever," the Great Russian teacher K. D. Ushinsky depicted. The development of scientific methodology has led to the consideration and discovery of new effective types of methods of teaching a foreign language. Among the scientists-teachers who have worked in this field, it is impossible not to mention the "communicative teaching methodology in teaching a foreign language" by E. I. Passov. Interpersonal communication learning technology is a methodology derived from the exchange of thoughts and opinions. The communicative method of teaching English was born as a result of scientific research conducted at the end of the last century in Europe, the United States and Canada. The communicative approach is based on a statement that allows you to use not only language forms for Learning English, but also for real communication. Knowledge of a foreign language is a requirement of the time. The attitude to education is currently radically changing, new types of education, strategies of a new direction are emerging, which contribute to the intensive modernization of the real meaning of education. That is, the general requirement of teaching other languages in accordance with the educational needs of this period in the teaching methodology is to teach the language in the direction of interpersonal communication. In Britain, the communicative method appeared in the 60s and 70s of the XIX century, when English received the status of an "international communication language". At that time, special attention was paid to the problem of communicative teaching of a foreign language. The main goal was to teach each student not only to express their thoughts openly, freely and efficiently, but also to find a common language and exchange of views.

Students will be able to communicate with each other in English, communicate with each other through sentences, and exchange ideas. In general, it will be effective if the teacher conducts a foreign language lesson, often in the form of a sentence or text, so that students develop a good vocabulary in a foreign language at a certain level, so that they can communicate freely with each other alone or in pairs. After all, both individual words and grammatical words are combined to understand a specific idea.

Since the method of communication we are talking about from the first lesson attaches great importance to the development of the language fund of each student, first of all, it is necessary to reveal what communicative means. Communicative means a specific direction of the educational process – if we analyze it radically, it means that in the communicative methodology "speech" is the main method of teaching as the main tool of language development work.

In general, it will be effective if the teacher conducts a foreign language lesson, often in the form of a sentence or text, so that students develop a good vocabulary in a foreign language at a certain level.

In some cases, students, even though having a large vocabulary and knowledge of specific rules, are not able to speak words and sentences in combination with each other.

As the Russian linguist E. I. Passov, a specialist in the field of methods of Foreign Language Education, said, it is necessary to seek for its reason in the teaching strategy. Therefore, it is necessary to be able to choose communicatively the means of teaching the language, i.e.:

- no matter what field of study, students should always communicate;
- for the purpose of language acquisition, the vocabulary should be selected in a closely related way;
- dictionary work should be discussed in order to solve social problems, and not just related to topics such as "Park" or "Shopping center".
- when identifying problems with speech learning, it is necessary look at it from the students' point of view (Galskaya, 2003: 203). In order to make students to speak a foreign language willingly, diligently, the teacher must create conditions for making different situations. Because sharing situational obstacles with various games during the lesson will greatly increase students' attention and willingness to study and make the lesson interesting.

Every educational person should be able to talk freely to a friend, colleague or parent, ask questions independently, and express their thoughts clearly in a foreign language. It is quite possible that the traditional way of teaching a foreign language is boring for students, that is why today it is necessary to use the communicative approach that increases activity and creates additional opportunities through the use of maximum game strategies in the classroom.

And in everyday life, since relationships between people relate to role-playing situations, it is often more convenient and effective to use a role-playing strategy. We will focus on what benefits and needs the role-playing game has for us in general. During the role-playing game students learn a foreign language by entering into the real situation of people in different social roles, putting themselves in the place of these people. In order to develop knowledge of a foreign language, it is important to pay special attention to these role-playing games.

A characteristic feature of these games is that the structure of words and sentences is formed from the very beginning as a sentence, without deviating from the language functions. We can also note that in the course of this game, language activity is carried out in a real way, not artificially.

Participants. The population of this study included students of Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University. They are all 2-nd year students of Foreign language: two foreign languages(English-Turkish) faculty.75 students filled in the questionnaire. Students ages comprised between 18-19 ages.

Instruments. A questionnaire was developed to collect the relevant data. The main purpose of the questionnaire was to define the students' ability in using communicative methods during enlargement of the students' vocabulary in foreign language teaching.

The questionnaire comprised two main themes relevant to the application of communicative methods during enlargement of the students' vocabulary in foreign language education. The questions are constructed from easier to difficult. Questions included the main principles of the communicative method development to motivate students' interest in learning. In some questions students had to think out-of the box and search for other information sources. The questionnaire used a five-point scale extending from 5 (very high or strongly agree) to 1 (very low or strongly disagree). The verbal explanation was used to show the results of questionnaire.

Data collection. All students answered online and we collected the answers through Google forms survey. Survey was sent to students' chat groups and they shared each other the link to the survey.

Results and discussion

The main goal that students set for themselves in role-playing games when working in pairs is not only the development of relationships, but also the emergence of additional tasks. Therefore, we need to teach students the ability to use systematic keywords.

It is important not only to work in pairs, but also to be able to combine communication with further group work. Because it:

1. improves the skills of students to speak in pairs.
2. promotes the formation of collectivity, mutual understanding of students, improving their skills.
3. allows to learn to consciously evaluate his own knowledge, not the knowledge of another person.
4. allows to share what you have learned with each other and promote the relationship;
5. strengthens students' desire to learn and speak a foreign language.
6. strengthens the influence of students in the group, improves the quality of education and increases students' consciousness of their learning, and make them ask themselves the questions: "Do I need all this learning?", "What can I do?", it lets them know the strategy of their learning and give themselves a direction.

Therefore, communicative method in teaching a foreign language to students is a method that allows the student to correctly connect words and sentences according to the rules and it provides a huge opportunity for students to communicate freely with individuals, so the teacher is advised to constantly use this method in the educational process.

In his book "Communicative theory and technology basis of foreign language teaching", E. I. Passov shows four signs of this method, considering the communicative method in speech teaching in order.

First of all, this method is characterized by differentiation, in which each perception of the method is a means of achieving a specific goal.

The second important part is the independence of the learning environment. The essence of this statement is that the approach determines not a tactic, but a learning strategy, so its choice cannot depend on the language, stage of communication, and so on.

Third, the ability to cover all aspects of teaching speech activity, which is achieved due to the set of principles included in the method.

The fourth sign is the presence of the main core in the method, or, as M. V. Lyakhovitsky put it, "the dominant idea of solving the main methodological problem." The presence of the main idea allows you to be functionally based on principles. And this idea is the communicativeness of learning (Galskaya, 2003: 30).

The new environment for teaching a foreign language aims to teach the methodology in a cognitive way, taking into account the language problem of the communicative side. From this point of view, the famous German scientists G. Neiner and G. Hunfeld, who developed the methodology of German teaching, explain that foreign language skills are achieved through language and action. Students should pay attention to the final meaning of the sentences spoken at the lesson, understand their purpose, and implement the requirements of each of them. The result of this is that we can call communicativeness competence.

The study results organized and discussed in accordance with the research questions. To answer question number 1 "What do you know about communicative teaching?" Results indicated that 50% of students know about communicative method in learning a foreign language. For the question number 2 "What kind of sub-competencies does communication competence comprise?" All the students replied that it has main four sub-competencies such as linguistic competence, narrative competence, socio-linguistic competence or understanding of functional aspects of communication and strategic competence. Also, for the question number 7 "What is the main benefit of communicative approach?" Most of them answered in this way: The communicative approach increases motivation and demand for the development of creativity. Most students' answers to the question: Can you name the principles of communicative method? were the same such as possessing an ability to express their opinions, feelings to other students, participation of students in events related to specific situations; ability of students to respond to learning outcomes and be able to learn.

Conclusion

The communicative method aims to give learners more control and autonomy of their own learning via student-centered group work activities and the chance to control the content of the classroom instruction. However, in the observed classes, the content of the instruction is mainly determined by the teacher and occasionally by the teacher and the learners together, but never merely by the learners. Therefore, the teacher is

regarded as the expert in the classroom by both the students and the teachers themselves.

Through the use of communicative methods in teaching a foreign language, we can develop the language base of students at a sufficient level. There are many advantages and disadvantages of this method, both for the teacher and for the student. Based on this method of teaching a foreign language, we can contribute to the development of the language fund of educated citizens and citizens, who know a foreign language at a certain level, can speak fluently, defend their opinions in any environment.

Bibliography

Fernando Cerezal Sierra. Foreign language teaching methods: some issues and new moves. Encuentro. 1995. Numero 08. pp. 110-132.

Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам, пособие для учителя. 2-е изд., перераб. и доп. – Москва: АРКТИ, 2003.

Жарқымбек Ж.Ж. Шет тілдерді үйретудің бастапқы деңгейінде коммуникативтік грамматиканы оқытудың әдістері. «Білім» журналы. – 2008. – №4(40). – Алматы. – 3-16 бб.

Исмагулова Р.С. Коммуникативтік құзыреттіліктің шет тілін оқып үйренудегі рөлі. – 2015. №2(300). – 186-190 бб.

Керімова Ж. Шет тілін оқытудағы әдістемелер мен коммуникативті бағыт. «Білім» журналы. – 2008. – №2(38). – 86 б.

Мырзахметова М.Ж. Коммуникативті оқыту әдісінің шет тілі сабағында алатын орны. «Ана тілі» газеті. – 2011. – 15 б.

Мыслыкова Е.А. Шет тілі мұғалімінің анықтамалығы. Минск, 1997. – 56 б.

Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – Москва: Просвещение, 1985. – 64 с.

Темірхан А. Шетел тілін оқытуда қарқынды әдістердің қолданылуы. Дипломдық жұмыс. – Арқалық, 2019. – 77 б.

Шайкенова Б.Ш. Оқушылардың коммуникативтік біліктілігін қалыптастыру. – 2008. – 122 б.

References

Fernando Cerezal Sierra. (1995). Foreign language teaching methods: some issues and new moves. Encuentro. Vol 08. pp. 110-132.

Galskaya N.D. (2003) Sovremennaya metodika obuchenia inostrannym yazikam [Modern methods of teaching foreign languages]. Moscow, P. 203 [in Russian].

Zharkymbek Zh.Zh. (2008). Shet tilderdi uiretudin bastapky degeyinde kommunikativtik grammatikani okytudin adisteri [Methods of teaching communicative grammar at the initial level of teaching foreign languages]. “Bilim” journal, 4(40). p. 3-16 [in Kazakh].

Ismagulova R.S. (2015). Kommunikativtik kuzirettilikтин shet tilin okip uirendeги roli [The role of communicative competence in learning a foreign language]. Izvestiya NAN RK. Vol. 2(300). pp. 186-190. [in Kazakh].

Kerimova Zh. (2008). Shet tilin okitudagy adistemeler men kommunikativti bagyt [Methods and communicative orientation in teaching a foreign language]. “Bilim” journal. Vol. 2(38). p.86 [in Kazakh].

Myrzakhmetova M.Z. (2011). Kommunikativti okytu adisinin shetel tili sabagynda alatyn orny [The role of communicative teaching methods in foreign language lessons]. “Ana tili” gazeti. Vol. 1. p. 15. [in Kazakh]

Myslykova Y.A. (1997). Shet tili mugaliminin anyktamalygy [Handbook of a foreign language teacher]. Minsk. p. 56.

Passov Ye.I. (1985). Kommunikativny metod obuchenia inoyazichnomu govoreniyu [A communicative method of teaching foreign language speaking]. Prosveshenie. P. 64. [in Russian].

Temirkhan A. (2019). Shetel tilin okytuda karkyndy adisterdin koldanylui [Using intensive methods in teaching a foreign language]. Diploma work. Arkalyk. p. 77.

Shaikenova B.Sh. (2008). Okushylardin kommunikativtilik biliktiligin kalyptastiru [Formation of students' communicative skills]. Bulletin Vol. 5. P. 122. [in Kazakh].

САДЫКОВА РОЗА КАРИМОВНА

к.ф.н., Казахский национальный женский педагогический университет, кафедры
«Преподавания английского языка»
Алматы/Казахстан, e-mail: roza.sadikova@mail.ru

САГИМОВА МОЛДИР БОЛАТОВНА

магистрант 2-курса, Казахский национальный женский педагогический университет
Алматы/Казахстан, e-mail: moldirsagimova@gmail.com

ТУРДАЛЫ ТАНШОЛПАН ИЛЕСКЕНОВНА

преподаватель Международного казахско-турецкого университета имени Ахмеда Ясави,
кафедры «Английской филологии и переводческого дела»
Туркестан/Казахстан, e-mail: tansho_097@mail.ru

**Развитие словарных состав студентов с использованием коммуникативных методов
в обучении иностранному языку**

***Аннотация.** Данная статья посвящена нетрадиционным методам обучения иностранному языку, эффективному использованию коммуникативных ситуаций на английском языке и развитию языкового фонда студентов. История обучения иностранному языку насчитывает сто лет. Конечно, в течение некоторого времени методика преподавания также претерпевала множество изменений, каждый раз обращая внимание на каждый аспект языка. Объективное развитие научной методики привело к поиску и рассмотрению новых эффективных форм методик преподавания английского языка. Коммуникативный подход основан на высказывании, которое позволяет использовать для овладения иностранным языком не только языковые формы, но и их использование в реальном общении. Новая технология обучения английскому языку предусматривает овладение коммуникативной познавательной стороной языка с учетом его коммуникативной функции, а также направлена на овладение принципами, эффективными приемами общего коммуникативного метода, основами коммуникативной теории и технологии. В эффективном обучении студентов указываются и анализируются критерии коммуникативных методов. Основной целью данного подхода является формирование навыков владения иностранным языком и выработка продуманной необходимой методологии.*

Ключевые слова: коммуникативный подход, коммуникативная компетентность, когнитивный подход, учебный процесс, когнитивный принцип, языковые формы, лингвистическая квалификация, когнитивная смысловая цель, стратегическая ловкость, коммуникативно-познавательный метод, деепричастный метод.

САДЫҚОВА РОЗА КАРИМОВНА

ф.ғ.к., Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті «Шетел тілін оқыту әдістемесі» кафедрасы
Алматы/Қазақстан, e-mail: roza.sadikova@mail.ru

САГИМОВА МОЛДИР БОЛАТОВНА

2-курс магистранты, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті
Алматы/Қазақстан, e-mail: moldirsagimova@gmail.com

ТҮРДАЛЫ ТАҢШОЛПАН ІЛЕСКЕНҚЫЗЫ

оқытушы, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік университеті,
«Ағылшын филологиясы және аударма ісі» кафедрасы
Түркістан/Қазақстан, e-mail: tansho_097@mail.ru

**Шет тілін оқытуда коммуникативтік әдістерді қолдану арқылы
студенттердің тілдік қорын дамыту**

Андатпа. Бұл мақала шет тілін оқытудың дәстүрлі емес әдістеріне, ағылшын тілінде коммуникативтік жағдайларды тиімді пайдаланып, студенттердің тілдік қорын дамытуға арналған. Шет тілін оқытудың тарихы жүз жылдап есептелінеді. Әрине, біршама уақыт көлемінде оқыту әдістемесі де әр кезде тілдің әр аспектісіне көңіл аудара отырып, көптеген өзгеріске ұшырап отырды. Ғылыми әдістеменің объективті түрде дамуы ағылшын тілін оқыту әдістемелерінің жаңа тиімді түрлерін қарастырып, табуына әкеліп соқтырды. Коммуникативтік тәсіл шет тілін меңгеру үшін тілдік формаларды ғана емес, сонымен қатар оларды нақты қарым-қатынаста пайдалануға мүмкіндік беретін мәлімдемеге негізделген. Ағылшын тілін оқытудың жаңа технологиясы тілдің коммуникативтік қызметін ескере отырып, оны коммуникативтік танымдық жағынан меңгеруді көздейді, сондай-ақ жалпы коммуникативтік әдістің шет тілін оқытуда көрініс табатын принциптерін, тиімді тәсілдерін, коммуникативтік теория және технология негіздерін игертуге бағытталады. Білім алушыға тиімді білім беруде коммуникативтік әдістердің критерийлері көрсетіліп, талданады. Бұл тәсілдің басты мақсаты шет тілін білу дағдыларын қалыптастыру және жақсы ойластырылған қажетті әдіснама жасап шығару болып табылады.

Кілт сөздер: коммуникативтік тәсіл, коммуникативті құзыреттілік, когнитивтік тәсіл, оқу үдерісі, танымдық принцип, тілдік формалар, лингвистикалық біліктілік, когнитивті мағыналық мақсат, стратегиялық ептілік, коммуникативтік-танымдық әдіс, қатысымдық әдіс.

МАТЕМАТИКАНЫ ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА ДЕҢГЕЙЛІК ТАПСЫРМАЛАР АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЗЕРТТЕУШІЛІК ҚЫЗМЕТІН ДАМУЫ

ИБРАГИМОВ РЫСҚҰЛ ІЛІМҰЛЫ

п.ғ.д., доцент, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті
Шымкент/Қазақстан, e-mail: raskul1953@mail.ru

ОРЫНБАСАРОВА АРАЙЛЫМ ЖҰМАБЕКҚЫЗЫ

Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университетінің магистранты
Шымкент/Қазақстан, e-mail: orynbassarova_arailym@mail.ru

Аңдатпа. Оқушылардың зерттеушілік қабілеттерінің дамуы математикалық білімдерді меңгеруімен тікелей байланысты және олардың ғылыми-зерттеушілік іс-әрекеттері ең маңызды қызмет атқарады. Сондықтан жалпы білім беретін мектептердің алдында тұрған мәселенің шешімін мақсатқа лайықты табу үшін математиканың оқу үдерістерінде оқушылардың зерттеушілік іскерлігі мен оған қабілетті болуын оқу үдерістерінде ұштастыру. Оқушылардың зерттеушілік деңгейлік есептер шығару арқылы: қисынды ойлауы, жаңашылдық сезімі, іс-әрекеттерінің мақсатты бағытталғандығы, шектеулер жасай білу біліктілігі, құбылыстар мен үдерістерге жаңаша көзқарастарда баға беруге қабілеттілігі мен басқа білім салаларын өзіне жақын ұстауға қабілеттілігі, толыққанды дәлелдемелер жасай білуге қабілеттілігі дамытылатын болса, онда олардың математикадан білім деңгейі, математикалық сауаттылығы жоғарылайды, болашақта өмірде алған білімдерін тиімді қолдана алады. Оқушылардың зерттеушілік жұмыстарын тиімді ұйымдастыру олардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға, ақпаратты өз бетінше іздеуге, ақпараттық кеңістікті пайдалануға, туындаған мәселелерді өз бетінше шешуге, білімдерін іс жүзінде қолдануға мүмкіндік береді. Орта мектеп математика курсын оқытуда зерттеу әдісін қолданудың тиімділігі теориялық тұрғыдан негізделіп, оны пайдаланудың ғылыми-әдістемелік жүйесі жасалса, онда оқыту үдерісінде оқушылардың білім сапасының артуына мол мүмкіндік береді және оқушылардың пәнге деген қызығушылығын оятуға негіз болады. Бүгінде білім беру стратегиялары мен әдістері, оқыту формалары зерттеу әдісін қолданып оқытуды енгізуге бағытталып жасалуда.

Кілт сөздер: Оқыту, деңгейлік тапсырмалар, зерттеушілік қызметі, математика мұғалімдерін даярлау, оқушылар сауаттылығын арттыру.

Кіріспе

Оқушылардың зерттеу жұмыстарын тиімді ұйымдастыру және олардың шығармашылық қабілеттерін дамыту, ақпаратты өз бетінше іздеу, ақпараттық

кеңістікті пайдалану оларға туындаған мәселелерді өз бетінше шешуге, білімдерін іс жүзінде енгізуге мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта білім беру жүйесінің жеке тұлғаға бағытталған тұжырымдамалары жеке тұлғаны қалыптастыруға, оның табиғи күштері негізінде дамуына жағдай жасауға бағытталады.

Зерттеудің мақсаты: зерттеу әдісін оқушылардың білім сапасын арттырудың құралы ретінде қолдануды теориялық тұрғыдан негіздеу және ғылыми-әдістемелік жағынан қамтамасыз ету.

Зерттеу пәні: 5-9 сыныптарда зерттеушілік деңгейлік есептер шығару арқылы оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру жолдары.

Зерттеудің ғылыми болжамы: Егер, орта мектеп математика курсына оқытуда зерттеу әдісін қолданудың тиімділігі теориялық тұрғыдан негізделіп, оны пайдаланудың ғылыми-әдістемелік жүйесі жасалса, онда оқыту үдерісінде оқушылардың білім сапасының артуына мол мүмкіндік туады, сөйтіп, ол оқушылардың пәнге деген қызығушылығын оятуға негіз болады.

Зерттеу міндеттері:

- оқыту үдерісінде зерттеу әдісін оқушылардың білім сапасын арттыру мақсатында пайдаланудың теориялық негіздерін айқындау;

- зерттеу әдісін қолданып, деңгейлік тапсырмаларды құрастыру мен пайдаланудың мәні мен мазмұнын, құрылымдық-мазмұндық ерекшеліктерін көрсету;

- білім сапасын арттыруға бағытталған зерттеу әдісін қолдану әдістемесінің тиімділігін тәжірибелік эксперимент арқылы тексеру.

Зерттеудің жетекші идеясы: Орта мектеп оқушыларына математика курстарын оқыту үдерісінде зерттеу әдісін қолдану білім мазмұны мен оқыту әдістерінің өзара байланысына сүйенеді.

Зерттеудің әдіснамалық және теориялық негіздері: ғылыми таным мен оқыту үдерісіндегі зерттеу әдісінің гносеологиялық қызметі туралы философиялық білім, оқушылардың білім сапасын арттыруды ұйымдастырудағы оқыту құралдарын пайдалану жөніндегі дидактикалық және әдістемелік көзқарастар, теориялар мен идеялар.

Оқушылардың зерттеу жұмыстарын тиімді ұйымдастыру және олардың шығармашылық қабілеттерін дамыту, ақпаратты өз бетінше іздеу, ақпараттық кеңістікті пайдалану оларға туындаған мәселелерді өз бетінше шешуге, білімдерін іс жүзінде енгізуге мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта білім беру жүйесінің жеке тұлғаға бағытталған тұжырымдамалары жеке тұлғаны қалыптастыруға, оның табиғи күштері негізінде дамуына жағдай жасауға бағытталады.

Зерттеу дегеніміз – зерттеу компонентін айналадағы құбылыстарды байқауға, олардағы заңдылықтарды тануға, өз бетінше қорытынды жасауға үйрету. Белсенділікті, оқушыға деген қызығушылықты, оның ойын дамуын, тәуелсіз зерттеуді қалыптастыру. Оқушылардың рухани өсуі мен жалпы жетілуіне арналған зерттеулер дамымаған таланттың жоғалып бара жатқанын көрсетеді.

Кейде балалар ұяң, кішкентай жасыққа айналады. Бірақ жүйелі әрекеттен кейін белгіліден-белгісізге, қарапайымнан күрделіге дейін оқушы белгілі бір пәнге қызығушылық танытады, белсенділігі, мотивациясы артады, қажетті дағдылар қалыптасады, содан кейін олар айқын қабілеттерге айналады.

Қазіргі заманғы талаптар әр мұғалімнің алдына шығармашылық жұмыс жасау және білім сапасын жақсарту мақсатын қояды. Бұл мақсатқа мұғалімнің біліктілігін үнемі арттыру, қоғамдық өмірге енгізілген түрлі инновацияларды белсенді пайдалану және оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру арқылы қол жеткізуге болады. Қазіргі білім берудің мақсаты (түпкі мақсаты) өзіне және қоғамға қажетті бейімділікті, тұлғаның әлеуметтік құнды белсенділігін дамыту, сондай-ақ өзін-өзі тәрбиелеу мен өзін-өзі тәрбиелеуді тиімді қамтамасыз ету болып табылады. Сонда білім беруді ізгілендіру және демократияландыру жеке тұлғаның өзін-өзі дамытуын, жеке шешімдер қабылдау қабілетін қалыптастыруды қамтиды. Осыған байланысты, ғалымдардың пікірінше, білім берудің алдында тұрған негізгі проблемалар оқушыларды оқытуда дамыту, яғни оқушылардың шығармашылық (зерттеу) оқу қызметін қалыптастыру, олардың оқуға деген ынтасын ояту, қызығушылықтарын арттыру болып табылады. Оқушылардың шығармашылық ізденістерін дамыту мынадай төрт кезеңмен жүргізілсе мақсатқа сай болар еді.

I-кезең – бұл кезеңде мұғалім оқушыға қарапайым танымдық іс-әрекетімен таныстырады. Әсіресе ұқсап бағу іс-әрекетін жетілдіру қажет. Мәселелерді шешуде бұл авторлармен жұмыс істеуге, проблемаларды табуға және проблемаларды шешудің керемет әдістерін қолдана отырып, ұқсас жолдармен шешуге көмектеседі. Есептерді шығаруға нұсқау беріп, өз бетімен орындалуына мүмкіндік береді.

II-кезең – бұл кезеңде мұғалім мәселені шешудің әртүрлі тәсілдерін көрсетеді және сізге ең қолайлы және тиімді таңдауды үйретеді. Оқушылардың есте сақтау қабілетін дамытатын іздену-орындаушылық іс-әрекеттерін қалыптастыратын қайта жаңғыртуға негізделген мәселелерді қарастыруға мүмкіндік береді.

III-кезең – бұл кезеңде оқушыға үлкен жауапкершілік жүктеледі. Оқушы одан әрі сыныптан тыс оқу туралы тұжырымдарды жалпылауды, өз жұмысын талдай білуді және алдағы жұмыс жоспарларын құруды үйренуі керек. Есептерді шығаруға жоспар құруда қысқа-іздену іс-әрекеттерін жетілдіру қажет.

IV-кезең – бұл кезеңде оқушының жұмысы зерттеудің маңыздылығын алады. Белгілі бір теорияларды дәлелдеудің басқа тәсілдерін ізденіп, проблемаларды шешудің жаңа тәсілдерін анықтап, ғылыми жобалар жазып, ғылыми мақалаларыңызды конференцияларда баяндамалармен таныстыру және т.б.

Оқушылардың шығармашылық ізденісін дамытудың жоғарыда аталған кезеңдерінен оқушы неғұрлым білімді болса, соғұрлым ол шығармашылық

мәселелерді шешуде соғұрлым аз проблемалар болатындығын көруге болады. Бұл жағдайда біз шығармашылықпен жұмыс істейтін оқушының ақыл-ой қабілеттерін, терең білім алу қабілетін, қоршаған ортадағы тәуелсіздікті, яғни оқушының жалпы дамуын біріктіретінін көреміз. Ал оқушының жеке тұлғасын, рухани әлемін, ынта-ықыласын, қабілетін дамыту үшін мұғалімнің білімі, өнері оның әрбір сабағынан көрініп тұруы керек.

Жұмыстың болжамы – егер оқушылардың зерттеушілік деңгейлік есептер шығару арқылы: қисынды ойлауы, жанашылдық сезімі, іс-әрекеттерінің мақсатты бағытталғандығы, шектеулер жасай білу біліктілігі, құбылыстар мен үдерістерге жаңаша көзқарастарда баға беруге қабілеттілігі мен басқа білім салаларын өзіне жақын ұстауға қабілеттілігі, толыққанды дәлелдемелер жасай білуге қабілеттілігі дамытылатын болса, онда олардың математикадан білім деңгейі, математикалық сауаттылығы жоғарылайды, болашақта өмірде алған білімдерін тиімді қолдана алады.

Материалдар мен әдістер

Зерттеу нысаны – орта мектеп математика курстарын оқыту үдерісі. Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңы, Қазақстан Республикасы үкіметінің білім беру жайындағы ресми құжаттары, білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға дейінгі мемлекеттік бағдарламасы, «Қазақстан-2050» стратегиясы; математика, педагогика, ақпараттық технологиялар және т.б. салалардағы ғалымдардың ғылыми еңбектері мен озық тәжірибелері, Білім және Ғылым министрлігінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру саласын ақпараттандыру тұжырымдамасы мен бағдарламасы.

Зерттеу әдістері:

- зерттеу мәселесі бойынша философиялық, психологиялық, педагогикалық және әдістемелік әдебиеттерге теориялық талдау жасау;
- орта мектеп тәжірибесіндегі зерттеу әдісін пайдалану жайы және осы саладағы оқушылардың білімі мен біліктілігін анықтау;
- оқу-әдістемелік құралдарда жарияланған зерттеу әдісіне талдау жасау;
- оқушылардың білімді меңгеру деңгейін анықтау үшін тест алу, мұғалімдермен және оқушылармен сауалнама жүргізу;
- тәжірибелік эксперимент жұмыстарын жүргізу және оның нәтижелерін статистикалық тұрғыда өңдеу, қорытындылау.

Әдебиеттерге шолу

Жеке тұлға өзіндік құндылық. Оның шығармашылық дамуы мен қалыптасуы мектепте оқыту мен тәрбиелеудің басты мақсаты болуы керек. Бұл жөнінде ежелден-ақ ұлы ойшылдарымыз Әл-Фараби, Ж.Баласағұн, ұлы Абай ерекше толғанған, сондықтан еңбектерінде адамның жеке басын, қабілеттерін дамытуды үнемі көтеріп отырған. Д.Кішібеков, Р.Нұрғалиев жеке тұлғаның

дамуы қоғамдық қатынастардың нәтижесі деген философиялық тұжырым жасаған.

Көрнекті педагогтар К.Х.Ушинский, А.С.Макаренко, В.А.Сухомлинский, Ы.Алтынсарин шығармаларында іс-әрекетке баулудың жолдары қарастырылса, оқушы шығармашылығына бағыт бағдар берудің ең алғаш білім мазмұнына енгізген белгілі педагог ғылым М.Жұмабаев болды. Психологтар мен педагог ғалымдар Ж.Пиаже, Л.С.Выготский, С.Л.Рубинштейн, Л.В.Занков, А.Н.Леонтьев, Д.Б.Эльконин, А.Г.Ковалевтың және қазақстандық көрнекті ғалымдар Т.Тәжібаев, С.Қ.Қалиев, К.Ж.Қожахметовалар өз еңбектерінде жеке тұлғаны дамыту мәселесіне теориялық және практикалық талдау жасаған.

Оқушыны ғылыми-зерттеушілік іс-әрекеткетін ұйымдастыру оқу процесін гуманизациялау идеясын қолдану және оны жүзеге асыру бағытында бірқатар ғылыми-әдістемелік жұмыстарды, Ресейлік және Қазақстандық ғалым педагогтардың (С.Н.Шиянов, Л.В.Хазова, А.А.Столяр, А.А.Бейсенбаева, М.Ж.Жадрина, және т.б.) ғылыми зерттеулерін атауға болады. Ал, оқу процесіне жеке тұлғаны шығармашылық іс-әрекетке баулуға дамуына бағытталған технологияларды енгізуді А.П.Беспалько, П.С.Селевко, С.С.Кашлев, В.М.Монахов, В.М.Волков, М.В.Кларин, Д.Б.Эльконин, В.В.Давыдов, Ш.А.Амонашвили т.б. қарастырса, Қазақстанда Ж.А.Қараев, Г.М.Құсайынов, М.М.Жанпейсова, Т.Галиев, Н.Н.Нұрахметов, Г.С.Күдебаева, С.С.Құнанбаева, К.Ж.Жақсылықова, Л.Екшембаева, М.М.Жанпейсова т.б. теориялық және практикалық жағынан дәлелдеп беріп отыр.

Нәтиже мен талдау

Математиканы оқыту процесінде танымның ғылыми зерттеу әдістері тұжырымдарды (теорияларды) дәлелдеу, есептерді шешу, математикалық ұғымдардың қасиеттерін зерттеу әдістері ретінде әр түрлі формада болады. Оқу материалынан маңызды нәрселерді бөліп көрсету, көрсету және талдау мүмкіндігі оқушыларға маңызды қорытынды жасауға үйретеді. Оқушыларды зерттеудің математикалық әдістеріне үйрету, олардың зерттеу дағдыларын қалыптастыру, оларға математикалық теорияның мәнін дұрыс түсінуге мүмкіндік беруге болады. Зерттеу жұмысы жағдайында кездесетін танымдық қиындықтарды өз бетінше жеңу кейбір оқушыларға оңай берілмейтіні белгілі. Соңында, мұғалім топтық талдау жүргізу арқылы бүкіл сыныпқа көмектесуге тырысады, оған осы қиындықтарды неғұрлым кең ауқымда жеңе білген оқушылар кіреді. Бұл бірлескен әрекет тиімді және оқушының өзіндік жұмысына қолайлы. Оқушылардың сабақтардағы мотивациясы мен белсенділігін арттыруда оқушылардың зерттеу процесінде осы сабақта тақырыптың негізгі проблемасына келгендері маңызды рөл атқарады, олар өздері математикалық ережені ашқандай сезінеді.

Енді жоғарыдағы келтірілген оқушылардың шығармашылық іс-әрекеттеріне математикадан мысалдар келтіреміз.

1-мысал: $15x + 7y = 0$ теңдеуінің түбірлерін табайық.

Шешуі:

Ескерту: $1xn$ квадраттық емес анықтауыштардың мәнін есептеу формуласын келтіріп шығару зерттеу жұмыстары жүргізіледі және төмендегі формула қорытылады:

$$|a_1 \ a_2 \ a_3 \ \dots \ a_n| = C_n^0 a_1 - C_n^1 a_2 + \dots + C_n^n a_n \quad (1).$$

Сонан соң берілген теңдеудің бүтін түбірлері (1) формулаға сәйкес $x = |0 \ 7| = 0 - 7 = -7$, $y = |15 \ 0| = 15 - 0 = 15$; Яғни: $x = -7$, $y = 15$ болады, ал жалпы шешімі $x = -7k$, $y = 15k$, $k \in Z$ болатындығы талдап көрсетіледі.

2-мысал: $5x + 3y = 0$ теңдеуінің түбірлерін табайық.

Шешуі: Теңдеудің бүтін түбірлері $x = -3$, $y = 5$ болады, ал жалпы шешімі $x = -3k$, $y = 5k$, $k \in Z$ болады.

1. $ax + by + cz = 0$, (2) теңдеуінің түбірлерін табуда мынадай квадраттық емес анықтауыштардың мәнін табудан пайдаланамыз. $x = |b \ c| = b - c$, $y = |c \ a| = c - a$, $z = |a \ b| = a - b$; (3). Мұнда анықтамаларға сәйкес есептеу жұмыстары жүргізіледі. $ax + by + cz = 0$ (2) теңдеуінің жалпы түбірі $x = (b - c) \cdot k$, $y = (c - a) \cdot k$, $z = (a - b) \cdot k$, (4) теңдіктерден табылады.

1-мысал: $6x + 3y + 2z = 0$ теңдеуінің түбірлерін табайық.

Шешуі: теңдеудің түбірлері (3) формулаларға сәйкес $x = |3 \ 2| = 1$, $y = |2 \ 6| = -4$, $z = |6 \ 3| = 3$ болады, ал жалпы шешімі (4) формулаларға сәйкес $x = k$, $y = -4k$, $z = 3k$, $k \in Z$ болады.

2. $ax + by + cz + dk = 0$ (5) теңдеуінің түбірлерін табуда мынадай анықтауыштардың мәнін табудан пайдаланамыз.

$$\begin{aligned} x &= |b \ c \ d| = b - 2c + d, \quad y = -|a \ c \ 2d| = 2c - a - 2d, \\ z &= |2a \ b \ d| = 2a - 2b + d, \quad k = -|a \ b \ c| = 2b - a - c \end{aligned} \quad (6)$$

$$\begin{aligned} \text{Ал жалпы шешімдері} \quad x &= (b - 2c + d) \cdot t, \quad y = (2c - a - 2d) \cdot t \\ z &= (2a - 2b + d) \cdot t, \quad k = (2b - a - c) \cdot t. \quad t \in Z \end{aligned} \quad (7)$$

теңдіктерден табылады.

1-мысал: $2x + 3y - 4z - 4k = 0$ теңдеуінің түбірлерін табайық.

Шешуі: теңдеудің түбірлері (6) формулаға сәйкес:

$$x = 3 - 2 \cdot (-4) - 4 = 3 + 8 - 4 = 7,$$

$$y = 2 \cdot (-4) - 2 - 2 \cdot (-4) = -8 - 2 + 8 = -2,$$

$$z = 2 \cdot 2 - 2 \cdot 3 - 4 = 4 - 6 - 4 = -6,$$

$$k = 2 \cdot 3 - 2 + 4 = 6 - 2 + 4 = 8$$

болады, ал жалпы шешімі (7) формулаға сәйкес:

$$x = 7t, y = -2t, z = -6t, k = 8t, t \in Z \text{ болады.}$$

Енді анықталмаған біртекті жоғары дәрежелі теңдеулердің түбірлерін табуды қарастырайық.

Квадраттық емес анықтауыштардың мәнін табу арқылы біртекті жоғары дәрежелі анықталмаған $ax^m + by^n = 0, ax^m + by^n + cz^p = 0$ теңдеулердің жалпы шешімдерін табуға да болады. Сондай теңдеулерді шешуді қарастырайық.

$a_1x_1^n + a_2x_2^m + a_3x_3^v + \dots + a_nx^n = 0$ түріндегі біртекті анықталмаған теңдеулерді шешуде де квадраттық емес анықтауыштардың мәнін табу әдісін пайдалану өте тиімді екен. Мұнда айнымалылардың дәрежелері тақ немесе жұп болуына байланысты теңдеулердің түбірлері иррационал немесе комплекс сандар болуы мүмкін.

1. $ax^m + by^n = 0, m \geq 2, n \geq 2, m, n \in N$ (8) теңдеуінің түбірлерін табуда мынадай квадраттық емес анықтауыштардың мәнін табудан пайдаланамыз.

$$x^m = |0 \ b| = 0 - b = -b, y^n = |a \ 0| = a - 0 = a; x = \sqrt[m]{-b}, y = \sqrt[n]{a}; (9).$$

Оның жалпы шешімі $x = \sqrt[m]{b} \cdot k, y = \sqrt[n]{-a} \cdot k, k \in Z; (10).$

1-мысал: $2x^3 + 4y^2 = 0$ теңдеуінің түбірлерін табайық.

Шешуі: теңдеудің түбірлері (9) формулаға сәйкес:

$$x = \sqrt[3]{-4}, y = \sqrt{2} \text{ болады, ал жалпы шешімі (10) формулаға сәйкес:}$$

$$x = \sqrt[3]{-4} \cdot k, y = \sqrt{2} \cdot k, k \in Z$$

2-мысал: $5x^{2018} + 6y^{2017} = 0$ теңдеуінің түбірлерін табайық.

Шешуі: теңдеудің түбірлері $x = \sqrt[2018]{-6}, y = \sqrt[2017]{5}$ болады, ал жалпы шешімі

$$x = \sqrt[2018]{-6} \cdot k, y = \sqrt[2017]{5} \cdot k, k \in Z$$

$$2. \quad ax^m + by^n + cz^p = 0, \quad m \geq 2, n \geq 2, p \geq 2, m, n, p \in N \quad (11)$$

теңдеуінің түбірлерін табуда мынадай квадраттық емес анықтауыштардың мәнін табудан пайдаланамыз.

$$x^m = (b-c), \quad y^n = (c-a), \quad z^p = (a-b); \quad x = \sqrt[m]{b-c}, \quad y = \sqrt[n]{c-a}, \quad z = \sqrt[p]{a-b}.$$

(12). Оның жалпы шешімі $x = \sqrt[m]{b-c} \cdot k, y = \sqrt[n]{c-a} \cdot k, z = \sqrt[p]{a-b} \cdot k, k \in Z$;
 (13).

1-мысал: $5x^{10} - 8y^7 + 9z^4 = 0$ теңдеуінің түбірлерін табайық.

Шешуі: теңдеудің түбірлері (12) формулаға сәйкес:

$$x^{10} = (-8-9), \quad y^7 = (9-5), \quad z^4 = (5+9)$$

болады, ал жалпы шешімі (13) формулаға

$$x = \sqrt[10]{-17}, \quad y = \sqrt[7]{4}, \quad z = \sqrt[4]{14}.$$

сәйкес: $x = \sqrt[10]{-17} \cdot k, y = \sqrt[7]{4} \cdot k, z = \sqrt[4]{14} \cdot k, k \in Z$

2-мысал: $4x^{17} + 5y^{18} - 10z^{19} = 0$ теңдеуінің түбірлерін табайық.

Шешуі: теңдеудің түбірлері

$$x^{17} = (5+10), \quad y^{18} = (-10-4), \quad z^{19} = (4-5)$$

$$x = \sqrt[17]{15}, \quad y = \sqrt[18]{-14}, \quad z = \sqrt[19]{-1}.$$

болады, ал жалпы шешімі $x = \sqrt[17]{15} \cdot k, y = \sqrt[18]{-14} \cdot k, z = \sqrt[19]{-1} \cdot k, k \in Z$.

Қорытынды

Орта мектеп математика курсын оқытуда зерттеу әдісін қолданудың тиімділігі теориялық тұрғыдан негізделіп, оны пайдаланудың ғылыми-әдістемелік жүйесі жасалса, онда оқыту үдерісінде оқушылардың білім сапасының артуына мол мүмкіндік береді және оқушылардың пәнге деген қызығушылығын оятуға негіз болады. Бүгінде білім беру стратегиялары мен әдістері, оқыту формалары зерттеу әдісін қолданып оқытуды енгізуге бағытталып жасалуда. Сол себепті, зерттеу әдісін қолданып оқытуды теориялық, әдістемелік және ұйымдастырушылық жағынан зерттеуді талап ете отырып, еліміздің білім беру жүйесіне оны енгізу мәселесін жүйелі шешуді қарастырған жөн. Зерттеушілік іс-әрекет пен шығармашылық қызығушылықты қалыптастыру проблемасына педагогтар, психологтар, әдіскерлердің көптеген еңбектері арналған. Көне замандағы антик дәуірдің өзінде-ақ, ойшылдар мен педагогтар оқушылардың өзіндік ой-тұжырымын жасауы және олардың назарын зерттеушілік арнаға бұру үшін репродуктивті және эвристикалық әдістер жайлы мәселелерге көңіл бөлген. Ақыл-ой тәрбиесінде негізделген тәрбие теориясында баланың айналасындағы дүниені шынайы ақиқат тұрғыда танып-білуге қызығушылығын қалыптастыруын қарастырды. Бұл идеялар Платон, Аристотель сондай-ақ ежелгі Рим философтарының еңбектерінде қарастырылған.

Оқу қызығушылығы өзінің қалыптасуы деңгейіне орай, жеке тұлғаның тұрақты қасиетіне айнала алады. Бұл жағдайда оқушы оның әлемге және таным процесіне қарым-қатынасының сипатын айқындайтын талаптылық, білімқұмарлықпен ерекшеленеді. Көптеген оқушылар мектеп міндеттерін ауырсына бастайды, олардың ынтасы азайып, мұғалім беделі айтарлықтай төмендейді. Мұның себебі – олардың оқушы қалыпында өздерін сезіну қажеттіліктерінің жеткілікті деңгейде қанағаттандырылмағандығы болып табылады. Осыған байланысты оқушының барлық іс-әрекеті де олар үшін эмоционалдық тартымдылығынан айрылады. Соған сәйкес мұғалімнің рөлі де айтарлықтай өзгере бастайды.

Сондықтан да оқыту процесін құрудың жетілдірілген, оңтайлы тәсілдерін іздеу оқушылардың зерттеушілік іс-әрекеттері мен танымдық белсенділігінің терең мотивтеріне тәрбиелеу жолдарын іздеумен байланысты.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

- Боревич З.И. Определители и матрицы. – М.: «Наука», 1970.
Виноградов И.М. Основы теории чисел. 8 изд., М., 1972.
Есмұханов. Курс математического анализа. Алматы, 1998.
Ибрагимов Р. Дидактические основы формирования познавательной деятельности младших школьников: автореф. дис. ...док. пед. наук.: 13.00.01. – Ташкент, 2001. – 41 с.
Курош А.Г. Курс высшей алгебры. – Москва: Наука, 1975.
Калимбетов Б.Т., Ибрагимов Р., Ташпынар М., Омарова И.М. Студенттердің ШТ меңгерудегі жобалау-зерттеу іс-әрекеттерінің педагогикалық шарттары // Ясауи университетінің Хабаршысы ғылыми журналы. №3(113), 2019. – 114-123.
Темиргалиев Н. Математический анализ. – Алматы: Школа, 1964.
Оразбаев М. Анықтауыштар теориясы. – Алматы: «Мектеп», 1970.
Жаутиков О. Математический анализ. – Алматы: Школа, 1987.
Рахымбек Д. Оқушылардың логика-методологиялық білімдерін жетілдіру. – Алматы: РБК, 1998. – 255 б.

References

- Borevich Z.I. Determinants and matrices. Moscow: Nauka Publ. 1970.
Vinogradov I.M. Fundamentals of the theory of chisel. 8. Ed. Moscow, 1972.
Esmukhanov. Course mathematical analysis. Almaty. 1998.
Ibragimov R. Didactic bases of formation of informative activities of younger schoolchildren: abstract. dis. Doc. Ped. nook.: 13.00.01. Tashkent, 2001. P. 41.
Kurosh A.G. Course higher algebra. Moscow: Nauka Publ. 1975.
Kalimbetov B.T., Ibragimov R., Tashpynar M., Omarova I.M. Pedagogical conditions of design and research activities of students in the development of the state

educational standard. *Bulletin of Yasavi University scientific journal*. Vol 3(113). 2019. pp. 114-123.

Temirgaliev N. *Mathematical analysis*. Almaty: School. 1964.

Orazbaev M. *Theory of determinants*. Almaty: School. 1970.

Zhautikov O. *Mathematical analysis*. Almaty: School. 1987.

Rakhymbek D. *Improvement of students' logic and methodological knowledge*. Almaty: RBC. 1998. 255 p.

ИБРАГИМОВ Рыскул Илимович

д.п.н., доцент, Южно-Казахстанский государственный педагогический университет
Шымкент/Казахстан, e-mail: raskul1953@mail.ru

ОРЫНБАСАРОВА Арайлым Жумабековна

Магистрант, Южно-Казахстанский государственный педагогический университет
Шымкент/Казахстан, e-mail: orynbassarova_arailym@mail.ru

Развитие исследовательской деятельности учащихся через уровневые задания в процессе обучения математике

Аннотация. Развитие исследовательских способностей учащихся напрямую связано с овладением математическими знаниями, и важнейшую функцию выполняет их научно-исследовательская деятельность. Поэтому сочетание исследовательских умений и способностей учащихся в учебных процессах математики, с целью целесообразного поиска решения проблемы, который стоит перед общеобразовательными школами. Посредством решения исследовательских уровневых задач у учащихся развиваются: логическое мышление, чувство новизны, целенаправленность действий, умение создавать ограничения, способность давать оценку явлениям и процессам по-новому, способность держать другие области знаний близко к себе, умение делать полноценные доказательства, повышается их уровень знаний по математике, математическая грамотность, в будущем они смогут эффективно применять полученные знания в жизни. Эффективная организация исследовательской работы учащихся позволяет развивать их творческие способности, самостоятельно искать информацию, использовать информационное пространство, самостоятельно решать возникающие проблемы, реализовывать свои знания на практике. Теоретически обоснована эффективность применения метода исследования при изучении курса математики средней школы, разработана научно-методическая система его использования, которая позволяет повысить качество знаний учащихся в процессе обучения и способствует пробуждению у учащихся интереса к предмету. Сегодня образовательные стратегии и методы, формы обучения направлены на внедрение обучения с применением метода исследования.

Ключевые слова: обучение, уровневые задания, исследовательская деятельность, подготовка учителей математики, повышение грамотности учащихся.

IBRAGIMOV Ryskul Ilimuly

Doctor of Pedagogical Sciences, associate Professor
South Kazakhstan State Pedagogical University
Shymkent / Kazakhstan, e-mail: raskul1953@mail.ru

ORYNBASAROVA Arailym Zhumabekkyzy

Master's student, South Kazakhstan State Pedagogical University
Shymkent / Kazakhstan, e-mail: orynbassarova_arailym@mail.ru

Development of students' research activities through level tasks in the process of teaching mathematics

Abstract. *The development of students' research abilities is directly related to the acquisition of mathematical knowledge, and their research activities perform the most important function. Therefore, to find a suitable solution to the problem facing general education schools, it is necessary to combine the research skills and abilities of students in the educational process of Mathematics in the educational process. Students will be able to develop: logical thinking, a sense of innovation, purposeful orientation of their actions, the ability to create restrictions, the ability to evaluate phenomena and processes in a new way and keep other areas of knowledge close to them, the ability to make full-fledged arguments, there, their level of knowledge in Mathematics, Mathematical Literacy will increase, and they will be able to effectively apply the knowledge gained in the future in life. Effective organization of students' research work allows them to develop their creative abilities, independently search for information, use the information space, independently solve emerging problems, and apply their knowledge in practice. The effectiveness of using the research method in teaching a secondary school Mathematics course is theoretically justified, and a scientific and methodological system of its use is developed, which provides a great opportunity to improve the quality of students' knowledge in the learning process and serves as a basis for arousing students' interest in the subject. Today, educational strategies and methods, forms of learning are being developed aimed at implementing learning using research methods.*

Keywords: *Training, level tasks, research activities, training of mathematics teachers, improving the literacy of students.*

Жалпы орта мектептерде биология пәнін ағылшын тілінде қашықтан оқытуда тиімді онлайн платформалар

ӨМІРБЕК АЛИЯ АСҚАРҚЫЗЫ

Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті
«Биология» кафедрасының магистранты
Шымкент/Қазақстан, e-mail: omirbekaliya.1997.1994@mail.ru

ХАЛИКОВА ГҮЛМИРА САТЫБАЛДИЕВНА

а.ш.ғ.к, «Биология» кафедрасы қауым. проф. м.а.
Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті
Шымкент/Қазақстан, e-mail: halikova_70@mail.ru

МУСАБЕКОВ АЙДОС ТУМЕНБЕВИЧ

PhD, «Биология» кафедрасының аға оқытушысы
Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті
Шымкент/Қазақстан, e-mail: doc-1982@mail.ru

Андатпа. Қазіргі таңда қашықтан білім беруге байланысты оқушылардың қашықтан білім алу деңгейі артып отыр. Қашықтан білім беру кезінде тек қана қиындықтар туған жоқ. Оқушылармен қатар оқытушыларға да көптеген мүмкіндіктер ашылды. Сабақтың құрылымына арналған дайын платформаларда дайын тапсырмалар бар екенін біле алды. Мақалада сол биологияны ағылшын тілінде беруде қашықтықтан білім беруде қолданылатын тиімді платформалар сипатталып, кері байланыс түрлерінің бірнеше түрлері айтылады. Қазіргі таңда Қазақстан жаңғыру үстінде, оқытушыларға қойылатын талапта күшейтілген. Көрсетілген платформардың мүмкіндіктері туралы анық көрсетілген. Қ.Р тұңғыш президенті үш тілді білім беру ұсынысымен оқытушыларды арнайы ағылшын тілі курстарына жіберіліп, оқушыларға сол оқытушылар ағылшын тілінде сабақ өтілуі тиіс болатын. Қ.Р тұңғыш президентінің жарлығы қаншалықты бүгінгі таңда іске асуда, сол мүмкіндікті оқытушылар қолданып жүргендігі жайында айтылмақ. Жалпы ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдана отырып оқушылардың білімін арттыруға және де практикалық түрде бұл технологияларды қолдана алатынымыз осы қашықтықтан білім беруде көзіміз жетті. Биологияны ағылшын тілде өтуде қашықтықтан білім беру мен дәстүрлі білім берудің айырмалары, оқушылар үшін қай платформа ыңғайлы немесе қиынға соқты сол жайында баяндалды. Бұл платформалармен жұмыс жасаудың кемшіліктері мен артықшылар көрсетілді.

Кілт сөздер: Қашықтан білім беру, online мектеп, надлет тақтасы, Flippity, Quizizz liveworksheets, ақпараттық коммуникациялық технологиялар.

Кіріспе

Қазіргі уақытта қашықтан оқыту әлемдегі білімі беру әдістеріне өзгерістер енгізуде. Қашықтан оқыту – заманауи білім алудың бір түріне айналды. Білім берудің цифрлық ресурстарын қолданысқа енгізіп заманауи ақпараттық технологиялар арқылы қажетті білімді қашықтан алуға мүмкіндік туды. Ақпараттық технологиялар мен цифрлық ресурстар білім беру платформаларын, компьютерлік құралдарды, бейне және аудио-жазбаларды, электронды кітапханаларды, мәліметтердің дерек қорын, сайт порталдарын, т.б. қамтиды. Қашықтан оқытудың ақпараттық кеңістікті де, оқыту ресурстарын да дамытып, білім берудің жаңа мүмкіндіктерін ашып отыр. Отандық педагогика ғылымында білім беру ұйымы жағдайында оқыту ресурстарын, оқытушылардың цифрлық сауаттылықтарын дамытуды жүзеге асыру туралы зерттеулердің жеткіліксіздігіне байланысты оны жан-жақты талдап, тиімділігін тәжірибеде қарастыру қажеттігі зерттеуіміздің мақсатын анықтады. Биологияны оқытуда заманауи технологияларды қолдана отырып көптеген платформалар арқылы кері байланыс жасау мүмкін болды. Зерттеуді кеңейте келе интернет желісінен көптеген платформалардың бар екенін анықталды. Ол платформалардың кейбір түрлері осы биологияны ағылшын тілде өткенде пайдалануға өте тиімді. Себебі дайын жаттығулар мен кері байланыс жасайтын әдістер. Ол оқушы үшін өте қызық және оқытушы үшін өте пайдалы әрі ыңғайлы. Қазіргі кезде сабақтардың онлайн форматта өтілуіне байланысты кері байланыстардың АКТ форматта өтілуі кең белең алды. Көптеген платформалардың мүмкіндіктерін мұғалімдер аша білді. Сабақтарды өте тез әрі тиімді етіп, барлық сыныптардың бір мезгілде кері байланыс алатын және оны программа өзі диаграммалармен көрсетіп беретін нәтижелерге қол жеткізе білді.

«Қазақстан Республикасында білімді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға мемлекеттік бағдарламасының» басты мақсаттарының бірі жалпы орта білім берудің мазмұнын жаңарту болып табылады (Қазақстан Республикасы Президентінің 2016 жылғы 1-наурыздағы №205 Жарлығы). Бұл оқытудың құзыреттілікке бағдарланған оқыту моделіне біртіндеп өтуге жағдай жасайтын білім беру жүйесін дамыту бағдарламасын әзірлеуді және жүзеге асыруды талап етеді.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңыздылығы. Қашықтан білім беруде тиімді платформаларды білу, нақтылау. Қол жетімді білім беру ресурстарына әдістемелік талдау, мұғалімдердің цифрлық ресурстармен жұмыс істеуге дайындық деңгейін және олардың даму жолдарын зерттеумен анықталады. Зерттеу барысында білім беру ұйымының қашықтан оқытудағы білім беру платформалары мен цифрлық ресурстарының тиімділігін зерттеу және сынақтан өткізу нәтижелеріне аралық талдау жасалады.

Зерттеудің өзектілігі елімізде болған пандемиялық жағдайда оқушылар қашықтан оқуын жалғасырды. Осы жағдайларда оқушылардың оқу үлгерімін

төмендетпейтін қашықтан берілетін тапсырмаларды платформалардың көмегімен қызықтыру. Сол платформаларға тоқталып, оқушының үлгерімін арттыру жолын қарастыру. Зерттеудің қосатын үлесі оқытушыларды онлайн платформалармен таныстыру.

Зерттеу мақсаты мен міндеттері. Білім беру ұйымында қолжетімді білім беру ресурстарын талдай отырып оқытушылардың биология пәнін үш тілде өтуде қолданылатын ақпараттық технологиялары арқылы қашықтан оқытудың ресурстық-әдістемелік мүмкіндіктерін зерделеу. Осы мақсатқа жету үшін орындалатын міндеттер.

- биология сабағын ағылшын тілінде өтілетін мектептерді таңдау;
- оқытушылармен онлайн арқылы сұрақтар ұйымдастырып, платформалармен оқушыларды таныстыру.

- оқушылардың үлгерімін арттыратын платформаларды анықтау;
- зерттеу нәтижелерін талдау және қорытынды жасау арқылы биологияны ағылшын тілінде оқытуда қоланылатын платформалардың түрлерін анықтау:

Зерттеу нәтижесі мен болжамы – қашықтан білім беру ресурстарын тиімді пайдалану және оқытушылардың цифрлық сауаттылығын дамыту білім берудің жаңа нәтижелерін қалыптастыруға оң ықпал етеді. Өйткені, қашықтан оқыту технологиялары оқушының өз бетімен жұмыс істеу, іздену, шығармашылық дағдыларын дамытуға бағытталады.

Материалдар мен әдістер

Зерттеу нысаны – Түркістан облысындағы №15 мектеп-гимназиясы, Шымкент қаласындағы Кембридж Лайн жеке меншік мектебі және Кентау қаласындағы ұлдарға арналған Қазақ-Түрік Лицейі.

Зерттеу материалы, эксперименті – 7, 8 сынып оқушылары. Эксперимент онлайн түрде оқушыларға сұрақтар беру және оқытушылардан алынған нәтиже бойынша зерттелді. Зерттеу әдістері – салыстырмалы, сандық, бақылау, эксперименттік, инновациялық.

Әдебиеттерге шолу

Оқу-тәрбие үдерісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін қолданудың мынадай ерекшеліктерін бар:

- ізгілендіру технологиясында педагогика ғылымының алдыңғы қатарлы ғылыми жаңалықтарды тәжірибеде «бала – субъект», «бала – объект» тұрғысынан енгізіле бастайды да, ал ғылыми білімдер «оның тұрмысының әлеуметтік жағдайы мен іс-әрекетінің әлеуметтік нәтижесінің бірлігінде қарастырады;

- оқытудың мақмұнын пәнаралық байланыстарды ұйымдастыру ақпараттарды бағдарламалап оқытуға жатады.

- инновациялық әдіс- тәсілдерді меңгеруде қоғам мен табиғат задылықтаын кіріктіре енгізу;

– жүйелі саналы мәдениет қалыптастыру «адам-қоғам-табиғат» үйлесімдік бағыттағы иллюстрациялы түсіндірмелі оқытуда жүзеге асады;

– саралап деңгейлеп оқыту технологиясында оқушылардың инновациялық технологияларға деген қызығушылығын арттыру, мазмұнды оқыту орын алады;

– оқытушы өзінің шығармашылығын арттыру мақсатында, оқытушының білімін арттыру мақсатында іске асырылады;

– дербес оқыту технологиясы оқу-тәрбие үдерісінде жеке тұлғаны ізгілікке, адамгершілікке, өзінің жеке тұлға болып қалыптасуына мүмкіндік береді (Көшімбетова, 2008: 246).

Оқытудың инновациялық технологияларына мыналар жатады:

– оқытудың интерактивті технологиялары. Оқытудың жаңа технологиялар қатарына жатады. Бұл жерде оқушының мұғаліммен ара-қатынасы, оқушының оқушымен ара- қатынасы және топпен ара қатынасы кеңейе түседі. Интерактивті технологияда интербелсенді әдіс-тәсілдерді қолдана отырып сабақтың қызықты өтуіне ықпал етеді.

– жобалық оқыту технологиясы. Бұл технологияның басты ерекшелігі оқушының өзінің шешім қабылдауға, жоспар құруға, білімге деген қызығушылығын арттыруға көмектеседі. Жобалап оқытуға оқушылар тақырып таңдап, сол бойынша жоба қорғайды.

– компьютерлік технологиялар (Симоненко, 2005: 19).

Интерактивті құралдарды сабаққа пайдаланғанда дидактикалық бірнеше мәселелерді шешуге көмектеседі. Жеке-жеке тоқталып өтсем:

1. Пән бойынша базалық білімді меңгереді. Кез-келген пәннің білуге тиісті маңызды мазмұны болды. Мысалға алатын болсам, биология пәнінде ең бастысы өсімдіктерге, жануарларға, адамдарға жалпы шолу жасалады немесе физикада біз қозғалысты, жолды есептейміз деген сияқты.

2. Біз алған білімімізді бір жүйге келтіре отырып оқимыз. Егер жүйемен оқымасак онда бір –бірімен сабақтар байланысы түсініксіз болады.

3. Біз күнделікті өзімізді бақылауда ұстауымыз керек. Егер бір күн кейінге қалса біз алған білімімізді қорытындылай алмай, түсініксіз болып кетеді.

4. Оқушының оқуға деген ынтасын арттырады.

5. Оқушыларға оқу материалдарымен өздігінен жұмыс істегенде әдістемелік көмек беру. Бұл технологияны оқу материалын хабарлау және оқушылардың ақпаратты меңгеруін ұйымдастыру арқылы, көзбен көру жадын іске қосқанда арта түсетін қабылдау мүмкіндіктерімен қамтамасыз ететін әдіс деп қарауға болады. Бастауыш сынып оқушыларының көпшілігі естігенінің 5% және көргенін 20% есте сақтайтыны белгілі. Аудио және видео ақпаратты бір мезгілде қолдану есте сақтауды 40-50% дейін арттырады (Аймухамбетова, 2010: 25).

Нәтиже мен талдау

1. *Microsoft Forms*. Бұл платформа 2018-ші жылы пайда болған. Платформа кері байланыс жасауда таптырмас құрал болды. Бұл платформа арқылы оқушылар тест тапсырмасын түрлі әдістермен ұсыну арқылы кері байланыс ала алады және де мұғалімдерге рейтинг көрсету үшін ең тиімді әрі оңай тәсілдердің бірі. Бұл платформада оқушылар сабаққа деген көңіл-күйін білдіре алады. Және де сақталған мәліметтерді бірден Microsoft excel программасына көшіріп бере алады. (<https://www.microsoft.com/ru-ru/microsoft-365/online-surveys-polls-quizzes>).

2. *Padlet*. Падлет тақтасы оқытушылар үшін өте тиімді платформа. Бұл платформаның бірнеше мүмкіндіктері бар.

1. Жай ғана тақта

2. Лента түріндегі тақта.

3. Қатар орналасқан тақта

4. Бөлімдерге бөлінген тақта

5. Әңгімелесуге болатын тақта.

6. Карталар орналастырылған карта.

7. Схема түрінде тапсырмалардың бір-бірімен байланысып тұрған тақтасы.

8. Хронологиялық карта (<https://padlet.com/dashboard>)

3. *Күнделік*. Ол – оқушыларды бағалайтын платформа. (<https://portal.kundelik.kz/>)

4. *Online mектеп платформасы*. Бұл – мұғалімдер үшін де оқушылар үшін де керемет таптырмас платформа. Бұл платформада ұстаздарға арналған дайын сабақ жоспарлары тақырыптарына арналған жаттығулар бар. Бұл платформаның мүмкіндіктері: бейнеконференция жүргізу мүмкіндігі; оқушылар мен мұғалімдер үшін қолайлы сабақ кестесі; кері байланыс және сабақ кестесі негізінде бірегей үй тапсырмаларын құру мүмкіндігі; мұғалім мен сынып арасындағы және оқушымен жеке чат; оқушының сабаққа қатысуы мен үлгерімін көрсететін мониторинг; оқушыларды ынталандыруға арналған BilimBonus-тар (<https://onlinemektep.org/>).

5. *iМектеп* – бастауыш сыныптарға арналған таптырмас платформа. (<https://imektep.kz/kz/about>)

6. *Ориқ*-тің негізгі принципі – мұғалімдер мен оқушыларға жетекші мамандар құрастырған жоғары сапалы оқу әдебиетін ұсыну (www.oriq.kz).

7. *Дарын онлайн* – қазіргі уақытта танымал платформалардың бірі бірақ ақылы. Daryn.online – Қазақстандағы бонус төлеу арқылы баланың ынтасын арттыратын бірегей платформа. Қазақстандағы білім беру жүйесі зерттеліп, мемлекеттік стандартқа сәйкес пәндер бойынша жоспар құрастырылды. (<https://daryn.online/>).

8. *Flippity* – бұл әртүрлі интерактивті оқу жаттығуларының жиынтығын жасауға болатын веб-қызмет. Жұмыс істеу үшін сіз Google-ге тіркелуіңіз керек. Flippity-де көптеген жаттығулар жасауға болады (<https://www.flippity.net/>).

9. *Quizizz* (<https://quizizz.com/>) - викториналар, сауалнамалар, тестілер құруға арналған ыңғайлы онлайн қызметі. Quizizz көмегімен сіз әртүрлі тақырыптар бойынша тапсырмалар құра аласыз, Quizizz тәрбиешіге қандай пайда әкеледі? Оның көмегімен сіз:

- o тест немесе сауалнама жүргізу;
- o ойын немесе викторина өткізуге;
- o байқау ұйымдастыруға;
- o үй жұмысын ұйымдастыруға;
- o әр оқушының нәтижесін бақылау.

10. *Kahoot!* – мектептерде және басқа оқу орындарында сыныпта қолданылатын ойын оқыту платформасы. Сайт ойындар каталогын ұсынады Kahoot топтық сабақтарға арналған. Студенттер ортақ экранға жиналады – мысалы, интерактивті тақта, проектор немесе монитор. Ойын ойыны қарапайым: барлық ойыншылар құрылғыларында сұрақтарға бір уақытта жауап береді. Сұрақтар экранда оқушыларға бір-бірден көрсетіледі. Қатысушылар әр дұрыс жауап үшін ұпай жинайды. Викторинаның соңында экранда барлық қатысушылардың сұрақтарына жауап беру кезінде жинаған ұпай саны көрсетіледі (<https://kahoot.com/schools-u/>).

11. *Liveworksheets* – жұмыс парағының интерактивті тапсырмаларын электронды түрде құрудың қуатты және қарапайым құралы. Мұғалімге интерактивті жұмыс парағын құру үшін көптеген құралдар қажет. Бағаны ұсынғаннан кейін бірден есептейді және параққа жазылған бағалары бар орындалған тапсырмаларды мұғалім «www.liveworksheets.com» жолына жинақтайды (<https://infourok.ru/instrukciya-po-ispolzovaniyu-onlajn-servisa-liveworksheets-4350742.html>).

12. *Jam Board* – интуитивті виртуалды тақта, оны интернетте де, дәстүрлі сынып жұмыстарында да қолдануға болады (jamboard.google.com).

13. *Pear Deck* браузері қосымшасы Google Drive-пен синхрондалады және онда орналастырылған материалдарды пайдаланып интерактивті сабақтар дайындауға мүмкіндік береді. Мұғалім кез-келген үшінші тарап құралымен жасалған презентацияны қосымшаға жүктей алады. Студенттер белсенді сессияға өздерінің Google есептік жазбалары арқылы қосылады.

Презентациялық слайдтар мәтіндік ақпараттан бастап тәжірибені визуалдауға дейінгі әр түрлі мазмұнды қамтуы мүмкін. Pear Deck-тің «ерекшелігі» – бұл қосымшаның мұғалімге белсенді сессия кезінде бірден кері байланыс алуға және материалдың қаншалықты игерілгенін түсінуге мүмкіндік беруінде. «Жылдам сұрақ» құралдарының көмегімен сіз аудиторияға нақты уақыт режимінде сұрақтар қоя аласыз. Бұл жылжуға дайындық туралы қарапайым сұрақтар, тесттер және слайд кескінінде бірден белгілеу туралы өтініштер болуы мүмкін (<https://www.peardeck.com/remote-learning>).

14. *GoConqr* – оқыту курстарын құруға арналған заманауи ыңғайлы платформа (<https://www.goconqr.com/>).

15. *Online Test Pad* – бұл тестілер, сауалнамалар, логикалық ойындар және басқа қашықтықтан оқыту өнімдерін құруға арналған қызмет.

Платформада іске асырылған құралдардың әрқайсысында икемді теңшеу параметрлері бар. Мысалы, тест құрған кезде сіз сұрақтардың 17 түрін қолдана аласыз, қатысушыларды шақыру үшін сілтемені жариялай аласыз, корпоративтік порталға виджет орнатасыз және т.б (<https://onlinetestpad.com/>).

16. *Microsoft Teams* корпоративті міндеттерді бірлесіп шешуге арналған көп функционалды кросс-платформалық мессенджер болып табылады. Бұрын ақылы Office 365 жиынтығының тек бір бөлігі болса, енді командалар ақысыз қол жетімді. Мессенджер Windows, MacOS, iOS және Android платформаларына арналған. Оған хабарламалар, бірлескен чаттар мен конференциялар, файлдарды бөлісу және бірге редакциялау кіреді.

Мессенджер Office 365-пен интеграцияланған және Word, Excel, PowerPoint, OneNote, SharePoint және Power BI қосымшаларымен, сондай-ақ үшінші тарап қосымшаларымен ынтымақтастықты қолдайды. IOS және Android жүйелеріне арналған командалардың мобильді нұсқалары әрдайым өз тобыңызбен байланыста болуға және файлдарды қашықтан жіберуге және өңдеуге мүмкіндік береді (<https://www.comss.ru/page.php?id=5468>).

Үш мектептен жетінші, сегізінші сынып оқушылары алынды. Оқушыларды а (жоғары), в (орташа), с (төмен) деңгейлері бойынша төменде берілген тапсырмаларды сонымен қатар басқада платформаларда берілген тапсырмаларды орындады. Ол тапсырмалар онлайн платформалардан алынды. Зерттеу бойынша төменде көрсетілген сілтеме бойынша онлайн платформаларға кіріп оқушылар тапсырманы орындап, оны оқытушыға жөнелтеді.

<https://www.liveworksheets.com/el1273261tz>

<https://www.liveworksheets.com/nn1478428tv>

<https://www.liveworksheets.com/nz1549475nn>

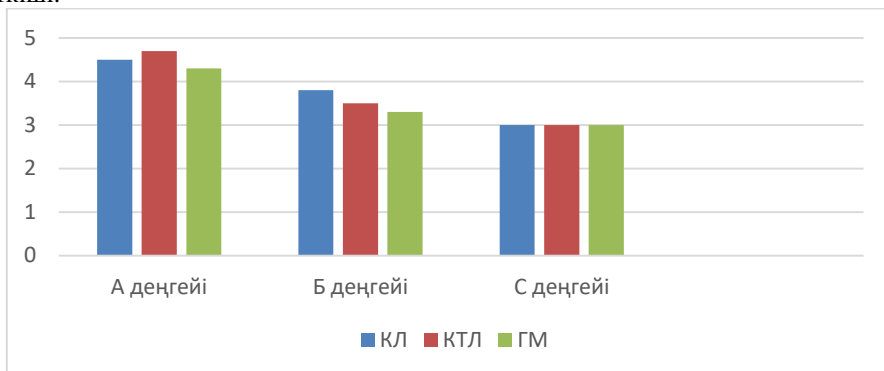
<https://www.liveworksheets.com/pv1818350hy>

<https://www.goconqr.com/flashcard/1955401/aqa-biology-8-1-structure-of-dna>

<https://www.goconqr.com/flashcard/1689880/cell-structure>

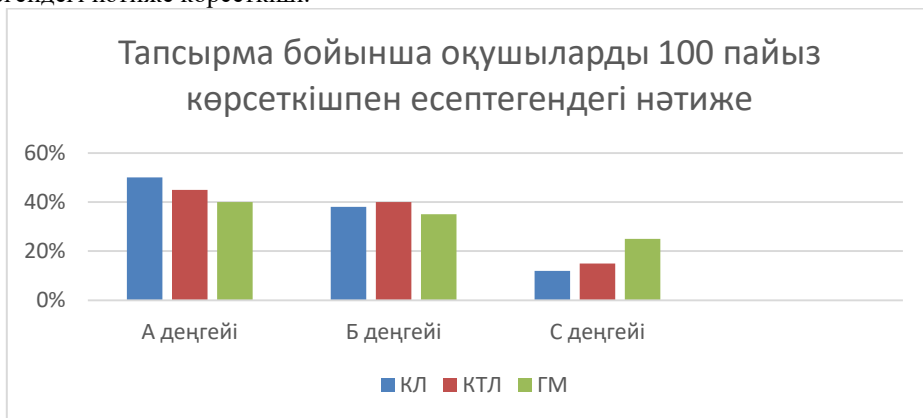
Қазір төмендегі диаграммада оқытушылардан бөлім бойынша жиынтық бағалау тапсырмасының нәтижелері көрсетілді және онлайн өтілген тапсырмалардың нәтижелері салыстырылды.

1-диаграмма. 7-сынып оқушыларының бөлім бойынша жиынтық бағалауының көрсеткіші.

1-ші диаграммада оқушылардың бөлім бойынша жиынтық бағалаудың қорытындысы оқытушылардан алынды. Нәтиже бойынша Кембридж Лайн жеке меншік мектептің оқытушысы А(жоғары) деңгей оқушылары 4,5 балға, Б(орташа) деңгей оқушылары 3,8 балға, С(төмен) деңгей оқушылары 3 балға жауап бергенін айтты. Қазақ-Түрік лицейінің оқытушысы А(жоғары) деңгей оқушылары 4,7 балға, Б(орташа) деңгей оқушылары 3,5 балға, С(төмен) деңгей оқушылары 3 балға жауап бергенін айтты. Гимназия мектебі А(жоғары) деңгей оқушылары 4,3 балға, Б(орташа) деңгей оқушылары 3,3 балға, С(төмен) деңгей оқушылары 3 балға жауап бергенін айтты. Жалпы жауаптарды ескерек отырып оқытушылар білім деңгейі төмен болғанын айтты. Себебі бастапқы жетінші сынып болғандықтан олар әлі ағылшын тілін жақсы меңгермеген.

2-диаграмма. Берілген тапсырма бойынша оқушыларды 100 пайыз көрсеткішпен есептегендегі нәтиже көрсеткіші.

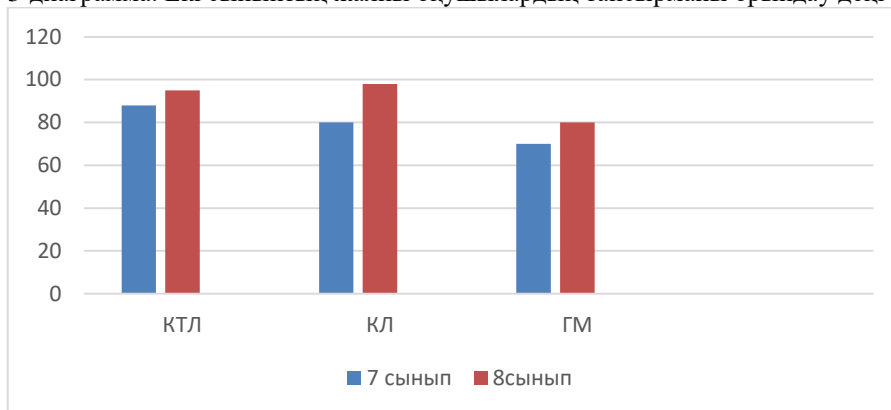

2-ші диаграмма нәтижесі бойынша сыныпты 100 пайызға алып, тапсырма бойынша А(жоғары), Б(орташа), С(төмен) деңгейлері анықталды. Кембридж Лайн жеке меншік мектептің А(жоғары) деңгей оқушылары 50 пайызды, Б(орташа) деңгей оқушылары 38 пайызды, С(төмен) деңгей оқушылары 12 пайызды құрады. Қазақ-Түрік лицейінің оқытушысы А(жоғары) деңгей оқушылары 45 пайызды, Б(орташа) деңгей оқушылары 40 пайызды, С(төмен) деңгей оқушылары 15 пайызды құрады. Гимназия мектебі А(жоғары) деңгей оқушылары 40 пайызды, Б(орташа) деңгей оқушылары 35 пайызды, С(төмен) деңгей оқушылары 25 пайызды құрады. Нәтиже қанағаттандырды, себебі сыныптың жартысы өте жақсы жауап берді. Онлайн платформадаға тапсырмалар өте қиын емес, әрі қызықты.

Бұл көрсетілген платформалар ғана емес жоғарыда айтылған платформаларда да қосымша тапсырма ретінде жасауға болады. Ол платформаларда тапсырманы жасағанда бізге уақытты үнемдеуге көмектеседі.

Сонымен қатар 8-ші сынып оқушыларынан да тапсырмалар алынды, себебі 7-ші сынып әлі дайындық сыныбы. Төмендегі диаграммада екі сыныптың салыстырмалы кестесі көрсетілді.

3-диаграмма. Екі сыныптың жалпы оқушылардың тапсырманы орындау деңгейі.

3-ші диаграмма нәтижесі бойынша Кембридж Лайн жеке меншік мектептің 7-ші сынып оқушылары 80 пайызды құраса, 8-ші сынып оқушылары 98 пайызды құрады. Қазақ-Түрік лицейінің 7-ші сынып оқушылары 88 пайызды, 8-ші сынып оқушылары 95 пайызды құрады. Гимназия мектебінің 7-ші сынып оқушылары 70 пайызды құраса, 8-ші сынып оқушылары 80 пайызды құрады. Соңғы нәтижеде 8-ші сынып оқушылары 7-ші сыныпқа қарағанда жақсы жауап берді. Олар ағылшын тілін жақсы меңгере басталғаны байқалады, тіпті жауап бергенде қысылмай оңай жауап берді.

Қорытынды

Онлайн платформалардың баланың білімін көтеруге, білімге қызықтыруға өте жақсы құрал бірақ бұл тапсырманы оффлайн түрде орындаса есте сақтауы ұзағырақ болады. Себебі баланың бір-бірімен ауызша тілдескені жақсы нәтиже береді. Оның үстіне желінің де нашарлығы баланың сабаққа деген ынтысын жояды. Зерттеу тек үш мектеппен тоқталып қалмады бұдан басқада көптеген жалпы орта мектептерден сұрастырылды. Қазіргі кезде сабақтардың онлайн болуына байланысты кең түрде зерттеу жүргізілмеді, бірақ көптеген мектептерге хабарласып сұрастырылды. Сонда байқалғаны жалпы орта мектепте кейбір мектептерде ғана болмаса, қалған мектептерде ағылшын тілін оқып келген оқытушылар өте аз. Оның үстіне кейбір жерде бар болғанымен тек термин сөздерді жаттаумен ғана шектелген. Үш тілге өткенімізбен әліде бұл жобаны қабылдай алмай жатқан секілдіміз, себебі оқушыларға бірден ағылшынша өту қиын. Қазіргі кезде 1-ші сыныптан, тіпті бала-бақшадан ағылшын тілі өтуде. Қазір олар қиналғанмен болашақта жоғары сыныптарда ағылшын тілін еркін білетін болады. Сонда барлық пәндерді де ағылшынша еркін өтеді. Ол үшін оқытушыда жоғары білімді маман болуы маңызды. Жұмыс жасаудан ерінбеу керек. Осындай платформаларды қолдану арқылы оқушыларға қызықты тапсырмаларды жасап, онымен қатар басқада оффлайн өтілгендегі әдіс-тәсілдерді де қолданылды. Оқушылардың білімді оңай әрі жеңіл қабылдаудың жолдарын қарастырылды. Бірақ, қазіргі уақытта карантинге байланысты оқытушыларды ағылшын курстарына баруы тоқтатылды. Болашақта бұл жоба қайтадан қолға алынып, үштілді білім беретін мемлекетке айналады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Аймухамбетова С.А. (2010) Интерактивные методы учебной деятельности // Қазақстан жоғары мектебі. №1. – Б. 25.

Көшімбетова С. (2008) Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері // Білім. – Б. 246.

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. Астана, 2016 жыл. Қазақстан Республикасы Президентінің 2016 жылғы 1-наурыздағы №205 Жарлығымен бекітілген.

Симоненко В.Д. (2005). Общая и профессиональная педагогика. – М.: Вентана-Граф. С. 19.

<https://www.comss.ru/page.php?id=5468> (қаралған уақыты: 28.01.2022).

<https://imektep.kz/kz/about> (қаралған уақыты: 28.01.2022).

<https://infourok.ru/instrukciya-po-ispolzovaniyu-onlajn-servisa-liveworksheets-4350742.html> (қаралған уақыты: 28.01.2022).

<https://infourok.ru/mnogofunkcionalnaya-interaktivnaya-onlajn-doska-google-jamboard-effektivnyj-instrument-organizacii-uchebnogo-processa-5122085.html> (jamboard.google.com.) (қаралған уақыты: 28.01.2022).

<https://onlinetestpad.com/> (қаралған уақыты: 28.01.2022).

www.opiq.kz (қаралған уақыты: 28.01.2022).

References

Aimuxambetova S.A. (2010). Interaktivnie metodi uchebnoi deiatelnosti [Interactive methods of educational activity]. Kazakstan jogari mektebi. Vol 1. P.25.

Kowimbetova S. (2008). Innovassialik texnologiani bilim sapasin koterude paidalanu mumkindikteri [Opportunities to use innovative technologies to improve the quality of Education]. Bilim. P. 246.

Kazakstan Respublikasinda bilim berudi jane gilimdi damitudin 2016-2019 jildarga arnalgan memlekettik bagdarlamasi. Astana, 2016 jil. Kazakstan Respublikasi Prezidentinin 2016 jilgi 1 naurizdagi № 205 jarligimen bekitilgen.

Simonenko B.D. (2005). Obwaia I professionalnaia pedagogika [General and professional pedagogy]. Moskova: Ventana-Graf. P. 19.

<https://www.comss.ru/page.php?id=5468> (date of address: 28.01.2022).

<https://imektep.kz/kz/about> (date of address: 28.01.2022)

<https://infourok.ru/instrukciya-po-ispolzovaniyu-onlajn-servisa-liveworksheets-4350742.html> (date of address: 28.01.2022).

<https://infourok.ru/mnogofunkcionalnaya-interaktivnaya-onlajn-doska-google-jamboard-effektivnyj-instrument-organizacii-uchebnogo-processa-5122085.html> (jamboard.google.com.) (date of address: 28.01.2022).

<https://onlinetestpad.com/> (date of address: 28.01.2022).

www.opiq.kz (date of address: 28.01.2022).

ОМИРБЕК Алия Аскаровна

Южно-Казахстанского государственного педагогического университета
Магистрант кафедры «Биология».
Шымкент/Казахстан, e-mail: omirbekaliya.1997.1994@mail.ru

ХАЛИКОВА Гулмира Сатыбалдиевна

Кандидат сельскохозяйственных наук, И.о. асс. Проф. кафедры «Биология»
Южно-Казахстанского государственного педагогического университета
Шымкент/Казахстан, e-mail: halikova_70@mail.ru

МУСАБЕКОВ Айдос Туменбаевич

PhD, старший преподаватель кафедры «Биология»
Южно-Казахстанского государственного педагогического университета
Шымкент/Казахстан, e-mail: doc-1982@mail.ru

Эффективные онлайн платформы для дистанционной биологии на английском языке в общих средних школах

Аннотация. В настоящее время можно отметить повышение уровня дистанционного обучения. В ходе работы было отмечено, что помимо недостатков наметились положительные стороны дистанционного обучения. Учителя наряду с учащимися получили возможность использования обширного материала по структуре уроков на специальных платформах. В данной статье перечислены разные виды обратной связи, указаны эффективные платформы и четко описаны возможности платформ, рекомендуемых к использованию при преподавании биологии на английском языке. Казахстан стоит на пути модернизации и соответственно завышаются требования к учителям. По предложению Первого Президента РК учителя были направлены на специальные курсы английского языка, а сейчас эти учителя используют приобретенные знания и навыки на своих уроках. Дистанционное обучение дает возможность ученикам увеличить знания за счет использования общих информационных и коммуникационных технологий, а также практического применения данных технологий. В данной работе описаны отличия дистанционного обучения от традиционного обучения, дана информация о том, какие инструменты, методы и платформы были эффективнее, удобнее или сложнее для получения качественного образования. Также указаны преимущества и недостатки работы с этими платформами.

Ключевые слова: Дистанционные обучение, online мектеп, платформа надлет, Flippity, Quizizz, liveworksheets, информационные и коммуникационные технологии.

ОМІРБЕК Aliya Askarovna

Master's degree Department of Biology
South Kazakhstan State Pedagogical University
Shymkent / Kazakhstan, e-mail: omirbekaliya.1997.1994@mail.ru

HALIKOVA Gulmira Satibaldievna

Candidate of Agricultural Sciences, associate professor at South Kazakhstan State Pedagogical
University of Department of Biology
Shymkent / Kazakhstan, e-mail: halikova_70@mail.ru

MYSABEKOV Aidos Tumenbaevich

PhD, Senior teacher at South Kazakhstan State Pedagogical University
of Department of Biology
Shymkent / Kazakhstan, e-mail: doc-1982@mail.ru

Effective online platforms for remote Biology in English in general secondary schools

Abstract. *Currently, the level of distance learning of students is increasing because of distance education. In the course of the work, it was noted that in addition to the disadvantages, there were positive aspects of distance learning. There are many opportunities for both students and teachers: ready-made tasks on provided platforms depending on the structure of the lesson. The article describes the most effective platforms for distance learning of Biology of the English language and several types of feedback. Today, Kazakhstan is undergoing modernization, and the requirements for teachers have been strengthened. The capabilities of this platform are clearly indicated. According to the suggestion of the first President of the Republic of Kazakhstan, teachers were sent to special English language courses, where students were to study in English. They say that today the decree of the first President of the Republic of Kazakhstan is being executed, and teachers use this opportunity. We are convinced that we can use this distance learning. The differences between distance learning and traditional learning in teaching Biology in English are described, which platform was convenient or difficult for students. The advantages and disadvantages of working with these platforms are shown.*

Keywords: *distance learning, online mektep, platform padlet, Flippity, Quizizz liveworksheets, information and communication technology.*

EFL контекстіндегі TED TALKS медиалық контенті: оқушылардың сөйлеу дағдылардың жетілдірудің жолы

ЖҰМАКЕЛДІ АДИА ҚАНАТҚЫЗЫ

Магистрант, Павлодар педагогикалық университеті
«Шет тілдер» кафедрасы
Павлодар/Қазақстан, e-mail: adiya.kanatova@mail.ru

Аңдатпа. *Технологиялық прогресс бұқаралық ақпарат құралдарын, әсіресе оқу құралы ретінде жылдам өсуге мүмкіндік берді. Бүгінгі таңда мұғалімдер мен тәрбиешілерден шығармашылық, жаңашыл және бұқаралық ақпарат құралдарын сабақта оқу құралы ретінде табу және пайдалануда жаңартылған болуы талап етіледі. Бұл талапсыз тағы да болмайды, себебі мыңжылдық дәуірде технологияны қолдану EFL оқытудағы мұғалімдер үшін қажеттілікке айналды. Бұл зерттеу TED Talks деп аталатын бейне-конференция бейне арнасы оқушылардың сөйлеу дағдыларын жақсартуда қалай пайдалы болатынын талқылауға бағытталған. Әдістеме сөйлеу дағдыларын жақсарту үшін оқыту құралы ретінде TED Talks-ті зерттеген тиісті қағаз негізіндегі мақалалардан алынған сапалы зерттеулер мен деректерді жинауды пайдаланды. Осы пікірталас мақаласының нәтижелері TED Talks EFL арасында сөйлеуді жақсартуға әсер ететінін көрсетті, сонымен қатар мұғалімдер мен оқушылардың әрқашан рухты, шабыттандыратын және түсінікті болуына мотивация береді. Бұл зерттеудің жаңа тұжырымы - TED Talks оқушылардың көзқарасын жақсы жаққа өзгертеді, өйткені олар кез келген елден келген адамдар және этникалық ұлт көпшілік алдында ағылшын тілінде сенімді сөйлей алады, бұл тіл үйренудегі көптеген мәселелерді шешеді.*

Кілт сөздер: *шет тілі, сөйлеу дағдылары, TED Talks, медиалық контент, әдістеме.*

Кіріспе

Білім берудің осы технологиялық дәуірінде ағылшын тілі тек халықаралық тіл ғана емес, сөйлеу дағдылары оқушылардың меңгеруі қажет ең маңызды дағдылар ретінде танылады, өйткені олардың негізгі мақсаты қарым-қатынас жасау. Төрт тілдік дағдылардың ішінде сөйлеу дағдыларын жетілдіру және меңгеру бүкіл әлем бойынша адамдардың басты инвестициясын алады. Сөйлеу арқылы адамдар жеткізгісі келетін хабарламаларды бөліп, басқалардан өздеріне қажетті ақпаратты немесе әрекетті ала алады. Шетел тілінде сөйлеу қабілеті кез келген ортада жақсы оқитындар үшін сипаттаманың маңызды түрі ретінде қарастырылады. Сонымен қатар, әлемде ең көп қолданылатын тіл – ағылшын тілі екені рас. Сөйлеушілері көп болса да, басқа халықаралық тілдер болса да, ағылшын тілі басым тіл болып қала береді, өйткені ол әртүрлі тілдері бар адамдар

үшін қолданылатын тіл ғана емес, киберкеңістіктегі мазмұнның жартысынан көбі ағылшын тілінде де жасалған (Абишева,2016:218). Бүгінгі күні де ағылшын тілінің халықаралық тіл ретінде болуы көптеген аспектілерде, әсіресе білім беруде өте ықпалды рөлге ие.

Сөйлеу дағдылары шешуші санаттарға жатқызылғанымен, ағылшын тілін EFL контекстінде ағылшын тілінде сөйлеу дағдыларын үйрету әрқашан мұғалімдер үшін күрделі міндет болды, өйткені мұнда ағылшын тілі шет тілі болып табылады, қысқасы, күнделікті қарым-қатынаста сирек немесе тіпті қолданылмайды, әсіресе елдерде олар ағылшын тілін ресми тіл ретінде қарастырмайды. Шетелдік мәртебесіне қарамастан, ағылшын тілі сөйлеу сияқты практикалық мақсаттарда немесе талдаулар сияқты теориялық мақсаттарда болсын, негізінен ресми және ресми оқу жағдайларында қолданылады. Сондықтан мұғалімдерден сабақтағы дағдыларға қатысты мәселелерді шешу үшін оқыту стратегияларын үнемі іздестіру және жүзеге асыру талап етіледі. Дәл осындай жағдайда EFL оқушыларына ауызша сөйлеу мен тіл дағдыларын жақсарту үшін тұрақты жаттығулар қажет.

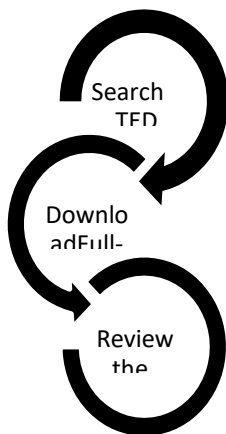
Оқушылардың сөйлеу дағдысының жетілдірілуіне кейбір факторлар әсер етеді. Бұл факторлар уақыт өте табысты оқушылардың сөйлеу дағдыларын көрсете алатындығына әсер етуі мүмкін. Олардың тіл үйренудегі жетістігі, әдетте, тіпті жеке немесе қоғамдық жерде сөйлеу қабілетімен бағаланады. Бірінші фактор – сөздік қорын меңгеру. Сөздік қорының жетіспеуі, тон мен интонацияны қабылдай алмау ана тілінде сөйлемейтін адамға үлкен қиындық тудырады. Ағылшын тілі олардың бірінші тілі болып табылмайтын елдерде тұратын кейбір оқушылар үшін олардың айналасында тым болмағанда жаңа сөздік қорын алуға, сондай-ақ өздігінен немесе оқу орталықтарында немесе мектептерде үйренуге көмектесетін ана тілінде сөйлейтіндерді таба алмайды. Екіншісі - алаңдаушылық. педагогтар мазасыздық пен қорқыныш мақсатты тілде сөйлеудегі прогресске әсер ететінін айтады (Жайтапова, 2016:134). Оқушылар сөйлеген кезде адамдармен қарым-қатынас жасағанда өзін-өзі басқару қиынға соғады. Анандари мазасыздықтың пайда болуының негізгі себебі мазасыздықтың өзі оқушылардың психологиялық жағдайларын қамтитын күрделі мәселе болғандықтан туындайды деп есептеді. Бұл көптеген оқушылардың сөйлеу дағдыларын дамуына кедергі болады, әсіресе өзіне сенімділігі төмен адамдар үшін бұл өте күрделі мәселе.

Осы екі фактордан басқа технология да оқушылардың сөйлеу дағдыларына әсер етеді. Технология оқыту мен оқуды жүзеге асыра алатын қуатты құрал ретінде қарастырылады. Тәрбиеші ретінде мұғалімнің сабақта оқушының сөйлеу сапасын арттырудағы рөлі зор (Шадурский, 2009:325). Сондықтан мұғалім фасилитатор ретінде мектептегі оқушылардың сөйлеу дағдысын арттыруда жиі кездесетін жаңашылдықтарды табудың немесе қиындықтардан шығудың жолдарын білуі керек.

Олардың бірі - оқыту құралы ретінде TED Talks негізіндегі бейне негізіндегі оқыту. TED – «Технология, ойын-сауық, дизайн» дегенді білдіреді, тегін және онлайн презентацияларды жүктеп салатын коммерциялық емес медиа ұйым. TED Talks – бейнеконференция, онда спикерлер 18 минут ішінде жақсы қалыптасқан үлкен идеяларын ұсынады (Бим, 2007:138). Осы уақытқа дейін TED Talks ғылым, бизнес, жаһандық мәселелер және білім сияқты көптеген тақырыптарды қамтыды. Сондықтан TED Talks қазір кеңінен танымал және олардың бейнебаяндары көптеген тілдерге аударылады. Сөзсіз, мұғалімдер TED Talks-ті сабақта ағылшын тілін оқыту құралы ретінде қолдана алады. TED Talks оқушылардың сөйлеу дағдыларын жақсарту үшін балама орта бола алатынын және оқушының ағылшын тілінде сөйлеуіне кедергі болатын факторларды азайта алатынын талқылауды мақсат етеді.

Зерттеу әдісі мен материалдары

Бұл зерттеудің зерттеу дизайны сипаттамалық сапалы болып табылады. Деректерді жинау әдісі EFL оқушылары арасында сөйлеуді жақсартуға арналған оқыту құралы ретінде TED Talks талқыланған тиісті зерттеу әдебиеттерін шолу болып табылады. Бұл сипаттамалық сапалы зерттеудің ағымын 1-суреттен көруге болады.

1-Сурет. Зерттеу әдісі.

Осы мыңжылдық дәуірде білім берушілер ретінде мұғалімдер оқушыларға ағылшын тілінде сөйлеу қабілетін жақсартуға көмектесу үшін дағдыларды үйрету үшін көмекші ретінде тағайындалады. Сөйлеуден бұрын оқушылар жаңа сөздік қорын және сөзді қалай айту керектігін алу үшін алдымен тыңдау дағдыларын меңгеруі керек, өйткені тыңдау дағдысын жақсарту үшін ағылшын тілін үйренуде материалдарды пайдаланудың тиімділігі оқыту процесінде өте маңызды. Ұсынылған әдістер мен әдістер әртүрлі болды, бірақ олардың барлығы сәтті

жүзеге асырыла алмады. Көріп отырғанымыздай, көптеген EFL оқушылары сөздік қорын игере алмағандықтан, олар ақпаратты жеткізу немесе жеткізуде қиындықтарға тап болады.

Дегенмен, кейбір мұғалімдердің сөйлеу сабақтарында баламалы оқытуға айналатын жаңа әдістерді іздеуде әлі де шектеулері бар. Сириримангкорн кейбір оқушыларға өз сезімдерін немесе ойларын тиімді жеткізу қиын болып көрінуі мүмкін екенін айтты (Құнанбаева, 2010: 324). Маңызды себептердің бірі ағылшын тілін шынайы коммуникативті тәсілдермен қолдану мүмкіндіктерінің болмауына байланысты болуы мүмкін. Сондықтан, оқушылар кездескен көптеген мәселелердің бірін жеңу үшін мұғалімдер мен мектептің рөлі қажет. Өйткені мұғалім сөйлеу сабағының материалдарын дайындауға көп көңіл бөлсе, оқушылар оқу үдерісіне араласады. Сондай-ақ ол тіл мұғалімдерінің міндеті, әсіресе олардың тек ресми тілінде сөйлейтін елдерде сөйлеу сабақтарына қажетті материалдарды таңдау екенін атап өтті.

Сондықтан, TED Talks технологиялық жетістіктердің ортасында, әсіресе білім беру саласында бар. Мұғалімдер оқушылардың ағылшын тілін дұрыс және дұрыс сөйлей алуын жеңілдету үшін соңғы инновацияларды қамтамасыз ететін жерде. TED Talks оқушылардың назарын аударып, оларды нақты контекстпен байланыстыра алатынын ескере отырып, шет тілі ретінде ағылшын тілін оқыту үшін пайдалы болып табылады, өйткені TED Talks әлемнің әртүрлі бөліктерінен спикерлерді ұсынады және қызықты тақырыптары бар, кейде әзіл-оспақ және оны көріп отырған адамдарды шабыттандырады (Stier, 2003:14) TED Talks сонымен қатар адамдардың оған қол жеткізуін жеңілдетеді, себебі TED Talks интернет әлемінде негізделген және оған YouTube деп аталатын бейне қолданбасы арқылы кіруге болады. YouTube сабақта мұғалімге арналған құрал ретінде оқыту мен оқуда маңызды рөл атқаратын онлайн материал көзі болып саналады.

Әдебиеттерге шолу

Мақала жұмысының әдістемелік және теориялық негізін отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектері құрайды. Е.М.Баева, Ю.М.Блох, Ю. В.Булыгина, Е.М.Фрейдина, Г.П.Гавриличева, И.Б.Голуб, А.В.Матиенко, Н.Н.Сергеева, О.Ю. Шубкина, С.Е.Супрунов, И.Н.Зотова және басқалар шет тілін оқытуда коммуникативті құзыреттілік пен көпшілік алдында сөйлеу мәселелерін зерттейді.

В.Н.Афонасова, Л.А.Байдурова, Н.Д.Галскова, О.Ю.Иванова, П.И.Образцов, Г.В.Рогова, Т.В.Шапошникова, Е.Н.Соловова, Г.Д.Томахин, Ю.А.Васильева, И.Н.Верещагин, Н.Языкова мектептерде, колледждерде және жоғары оқу орындарында шетел тілдерін оқыту мен оқытудың заманауи әдістеріне үлкен үлес қосады.

Сабақта шынайы бейнероликтерді пайдалану, әсіресе EFL сабақтарында және ағылшын тілін үйрену үшін TED Talks қолдану туралы теориялық білімді қалыптастыру үшін Л.Н.Бласс, С.С.Чавла, С.Н.Дитце, А.Т. Дина, А.М.Иванова,

М.М.Маллиндер, И.Маренци, Л.Рубенштейн, Н.Н.Сергеева, Д.Ж.Тайби, Дж. В.Вильямс еңбектері пайдаланылады.

Талдау мен нәтиже

Мультимедианың бір түрі бейнені пайдалану болып табылады, мұнда бейнені педагогикалық құрал ретінде пайдаланудың әртүрлі артықшылықтары бар. 2015 жылы қытайлық зерттеуші Йингсиа Ли және әріптестері EFL оқыту курсына оқушыларға зерттеу жүргізді. Далян Технология университетінің бағдарламалық жасақтама инженериясы мамандығының бес мамандығы бойынша барлығы 150 оқушысы бар нәтижелер TED Talks оқушылардың тілді меңгеруін жақсартуда тиімді жұмыс істегенін көрсетті (Соловова, 2005:27). Ол тілдік енгізудің тиімділігі мен мотивациясына алаңдайды. Зерттеушілер күткендей, оқушылар берілген тақырыпты зерттеуге және алдымен мұғалімнен нұсқау бермей-ақ өздеріне қызықты тақырыпты таңдауға дайын. Бұл оқушылардың бастамасы мен ерік-жігері бар екенін көрсетеді.

Сонымен қатар, оқушылардың көпшілігі өздеріне ұнайтын нәрсені таңдауды шешпес бұрын бір бейнені қарап қана қоймайды. Оның үстіне, көрсетілген нәтижелер оларда пайда болатын мотивациялар болып табылады. Оқушылар бейнеде сөйлеушінің интонациясы мен айтылуына еліктеу және сөйлеуді құрастыру үшін сөздер мен сөйлемдерді қалай пайдалану керектігін мойындады. Оқушылар бейнероликті тамашалау барысында сөздік қорлары да артты. Сондай-ақ олардың көпшілік алдында сөз сөйлейтін батылдығы да оңды болды. Қысқасы, TED Talks оқушыларды тіл үйренушілерге де, жақсырақ ораторлыққа да ынталандыруда сәтті жұмыс істейді.

Соңғы онжылдықта технология мен онлайн-қызметтің дамуы керемет болды және тіл білімі осы дамудың пайдасын көрді. Оқушылардың қатысуы тұрғысынан мәдениет, әлеуметтік және саясат сияқты әртүрлі мазмұнды қамтитын TED Talks оқушыларды сөйлеуге ынталандырады (Гальскова, 2007:336). Оқушылар сонымен қатар сөйлеушінің тәжірибесін пайдалана алады, белгілі бір тақырыпқа сенетіні туралы болжам түрі. Егер пікірталас болса, олар TED Talks бағдарламасында көрген сөйлеген сөздерінен алған өрнектері арқылы өз ұстанымдарын қорғай алады.

Сонымен қатар, оқушылар ағылшын тілі сабақтарына қатысуға ынталы сезінеді. Көптеген TED келіссөздері адамдарды ынталандыратын нәрселерді қарастырады, мұғалімдер оқушыларды білім алғысы келетіндерге қалай шабыттандырады деген сұрақтарды тудырады. Олар TED Talks-ті сыныптағы оқытудың жаңа құралы ретінде қолданатынын ескере отырып, бұл олардың назарын аударады (Тер-Минасова, 2015:6). Сондай-ақ оқушылар TED Talks-те талқыланатын тақырыптар әлеуметтік және мәдени аспектілерге сәйкес келеді деп ойлайды.

Сонымен қатар, TED Talks оқушылардың өздеріне деген сенімділігін арттырады, өйткені олар өз идеяларын, сезімдерін және әлеуметтік-мәдени тақырыптарға көзқарасын білдіруге мүмкіндік беретін элементтермен санасады. Сонымен қатар, TED Talks спикерлерінің әр түрлі елдерден келуі оқушыларға ағылшын тілін үйрену тек мінсіз айтылу ғана емес, сонымен қатар ол шындық па, жоқ па, сөйлесу үшін тілді қалай пайдалану керектігін түсінуге мүмкіндік береді. Ол сондай-ақ қосты, өйткені сіз жаттығуды жалғастырсаңыз, кемелдік келеді. Сондықтан, TED Talks сөйлеу дағдыларын дамыту үшін тиімді пайдалануға болатын АКТ құралдарының бірі болып табылады. Ол өзінің шынайы табиғатына байланысты тілдік дағдыларды дамытудың тиімді нұсқау құралы болып табылады.

Қорытынды

Жоғарыдағы талқылаудан TED Talks EFL оқушыларының сөйлеу дағдыларын жақсарту үшін пайдалы құрал болуы мүмкін деген қорытынды жасауға болады. Бейне негізіндегі оқыту ретінде TED Talks әлі салыстырмалы түрде жаңа болса да, EFL оқушыларынан алынған жауаптар оң жауап береді.

Бір қызығы, TED Talks сонымен қатар ағылшын тілін шет тілі ретінде үйренетін кез келген оқушыларға күшті хабар беретін тұрақты дисплей ұсынады. Мұндай халықаралық деңгейде мойындалған кезеңде TED Talks спикерлері кез келген ортадан шығуы мүмкін. Сахнада өз ойларын ортаға салатын спикерлер кез келген елден, кез келген ұлттан болуы мүмкін және олар ана тілінде емес тілде өте жақсы сөйлейді. TED Talks-ті сыныптарда материал ретінде пайдалану перспективаларды жанама түрде өзгерте алады және оқушылардың EFL спикерлері ретінде өзін-өзі бағалауын арттырады. Мұғалімдер оқушылармен бір елден немесе этникалық ұлттан шыққан спикерлердің TED Talks сессияларын пайдалануға дайындалса, бұл әсер күштірек болуы мүмкін. Олардың қаншалықты алысқа бара алатынының осындай жарқын дәлелі оқушыларды сынып алдында және көп ұзамай көпшілік алдында сөйлеуден қорықпауға ынталандыруы мүмкін.

Нәтижесінде, TED Talks ағылшын тілі шет тілі болып табылатын елдерде мұғалім оқушыларға ағылшын тілін үйренуде және сөйлеуде тиімдірек болуы үшін ең жақсы көмек көрсете алады деген үмітпен оқу құралы ретінде ұсынылуы мүмкін. Сонымен қатар аудитория алдында немесе қоғамдық орында сөйлеген кезде оқушыларды ынталандыру және олардың алаңдаушылығын жою үшін пайдалы құрал ретінде. Бұл зерттеу нәтижелерінің маңыздылығы әдебиеттерді шолудың жалпы әдісімен шектеледі. Болашақ зерттеулер, егер шолу оны таңдауда жүйелі және сенімдірек болса, әдебиет нәтижелерінің маңыздылығын арттырады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

Абишева С.К. Профессионально-ориентированный иностранный язык // Материалы региональной научнопрактической конференции

магистрантов и студентов «Букетовские чтения – 2016». – Караганды: Издательство КАРГУ, 2016. – С. 217-221.

Бим И.Л. Компетентностный подход к образованию и обучению иностранным языкам / И.Л. Бим // Компетенции в образовании: опыт проектирования: сб. науч. тр. / под ред. А. В. Хуторского. – М. : Научно-внедренческое предприятие «ИНЭК», 2007. – С.156-163.

Гез Н. И., Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика [Текст] / Н.Д. Гальскова, Н.И. Гез. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – С. 336.

Жайтапова А.А. The peculiarity of teaching/learning the contents of an oral foreign language professional tourist discourse / Жайтапова А.А., Картабаева А.А. // Педагогика и психология. – 2016. – №3 (28). – С. 133-138.

Құнанбаева С.С. Қазіргі шеттілдік білім берудің теориясы мен практикасы. – Алматы: 2010. – 324 б.

Соловова Е. Н. Задачи языкового образования в русле глобальных реформ // Английский язык. – М.: Первое сентября, 2005. – № 17. – С. 26-31.

Тер-Минасова С.Г. Преподавание иностранных языков в современной России: прошлое, настоящее и будущее // Журнал Молодой ученый-2015. №15(95). С. 1-7.

Шадурский В. Г. Межкультурная коммуникация и профессионально ориентированное обучение иностранным языкам / В. Г. Шадурский. – Минск, 2009. – С. 325.

Шукин А.Н. Обучение иностранным языкам: теория и практика. Учебное пособие для преподавателей и студентов. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Филоматис, 2006. – 480 с.

Stier, J. Internationalization, ethnic diversity and the acquisition of intercultural competencies. Journal for Intercultural Education, 2003, 14 p.

References

Abisheva S.K. Professionalno_orientirovannii inostrannii yazyk. Materiali regionalnoi nauchnoprakticheskoi konferencii magistrantov i studentov «Buketovskie chteniya – 2016». Karagandi Izdatelstvo KarGU, 2016. pp. 217-221.

Bim I.L. Kompetentnostnii podhod k obrazovaniyu i obucheniyu inostrannim yazykam (I.L. Bim. Kompetencii v obrazovanii opit proektirovaniya

sb. nauch. tr. pod red. A. V. Hutorskogo. Moskva: Nauchno-vnedrencheskoe predpriyatie «INEK». 2007. pp.156-163.

Gez N.I., Galskova N.D. Teoriya obucheniya inostrannim yazikam. Lingvodidaktika i metodika [Tekst] / N.D.Galskova, N.I.Geiz. Moskva: Izdatelskii centr «Akademiya». 2007. P. 336.

Jaitapova A.A. The peculiarity of teaching/learning the contents of an oral foreign language professional tourist discourse / Jaitapova A.A., Kartabaeva A.A. Pedagogika i psihologiya. 2016. №3(28). pp. 133-138.

Kunanbaeva S.S. Қазирги shettildik bilim berudiң teoryyasi men praktikasi. Almati, 2010. P. 324.

Solovova E. N. Zadachi yazikovogo obrazovaniya v rusle globalnih reform // Angliiskii yazik. – Moskva: Pervoe sentyabrya, 2005. № 17. pp. 26-31.

Ter-Minasova S.G. Prepodavanie inostrannih yazikov v sovremennoi Rossii_ proshloe_ nastoyashee i buduschee. Jurnal Molodoi uchenii, 2015. №15-95. pp. 1-7.

Shadurskii V.G. Mejkulturnaya kommunikaciya i professionalno orientirovannoe obuchenie inostrannim yazikam. Minsk, 2009. p. 325.

Schukin A.N. Obuchenie inostrannim yazikam teoriya i praktika. Uchebnoe posobie dlya prepodavatelei i studentov. 2nd Publ. Moskva: Filomatis, 2006. P. 480.

Stier, J. Internationalization, ethnic diversity and the acquisition of intercultural competencies. Journal for Intercultural Education, 2003. 14 p.

ЖУМАКЕЛДИ АДИА КАНАТОВНА

Магистрант кафедра «Иностранных языков»

Павлодарский педагогический университет

Павлодар/Казахстан. e-mail: adiya.kanatova@mail.ru

Медиа контент TED Talks в контексте EFL способ улучшения речевых навыков учеников

Аннотация. *Технический прогресс способствовал быстрому росту средств массовой информации, особенно в качестве учебника. Сегодня учителя и воспитатели должны быть новаторами в поиске и использовании творческих, инновационных и медиа-инструментов в классе. Это не лишено своих требований, поскольку использование технологий в тысячелетии стало необходимостью для учителей в обучении английскому языку. Это исследование направлено на обсуждение того, как видеоконференция под названием TED Talks может быть полезна для улучшения разговорных навыков учащихся. В методологии использовались качественные исследования и сбор данных из соответствующих бумажных статей, в которых TED Talks изучались как средство*

обучения для улучшения разговорных навыков. Результаты этой дискуссионной статьи показали, что TED Talks помогают улучшить речь среди EFL, а также мотивируют учителей и учеников всегда быть воодушевленными, вдохновляющими и понятными. Новая концепция в этом исследовании, TED Talks, меняет взгляды студентов к лучшему, поскольку они могут уверенно говорить по-английски на публике с людьми из любой страны и этнической группы.

Ключевые слова: иностранный язык, разговорные навыки, TED Talks, медиаконтент, методика.

ZHUMAKELDI ADIYA KANATKYZY

Undergraduate, Department of Foreign Languages
Pavlodar pedagogical university
Pavlodar/Kazakhstan, e-mail: adiya.kanatova@mail.ru

Media content of TED Talks in the context of EFL is a way to improve students' speaking skills

Abstract. *Technological advances have contributed to the rapid growth of media, especially as a textbook. Today, teachers and educators need to be innovators in finding and using creative, innovative and media tools in the classroom. This is not without its demands, as the use of technology in the millennium has become a necessity for teachers in teaching English. This study aims to discuss how videoconferencing called TED Talks can be helpful in improving students' conversational skills. The methodology used qualitative research and data collection from relevant paper articles that explored TED Talks as a learning tool to improve speaking skills. The results of this discussion article showed that TED Talks help improve speaking among EFLs and also motivate teachers and students to always be upbeat, inspiring and understanding. A new concept in this study, TED Talks, is changing the way students look and feel as they can confidently speak English in public with people from any country and ethnic group.*

Keywords: *foreign language, conversational skills, TED Talks, media content, methodology.*